...ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 118 (12022)
1969 оной
майн 23,
пятница

Сэн 2 мүнгэн

...ОООҺОТО УРГАМАЛНУУДЫЕ ТАРИХА ...ҮСЭБӨӨ БОЛЗОР СООНЬ ДҮҮРГЭЭ!

...М ХАРУУҺАН— ...БЭГ ЕХЭ ...СЫН ҮНДЭҺЭН

...тын тарилга респуб... ...эмхитэйгээр захадаа ...бёос, ешмээн, хар... ...ажа захалаа. Һүүлэй ...10 мянга гаран гек... ...э таригдаа гэхэ гү, ... процент дүүргэгдэбэ.

...ургамалнуудай тарил... ...элэйхиһээ үргэдхэхэ ...а ажахынууд ураг... ...дүүргэбэ. Хэжэнгын ...хозууд нёдондонойхи... ...тараар, Мухар-Шэбэ... ...1000 гектараар, Бэ... ... Захааминай аймаг ...ар ехэ шэнииисэ та...

...йтэн хабарай болоо... ...еспубликымнай олон... ...совхозууд эртынгээ ...-12 үдэрэй туршада, ...тайгаар хэжэ гараа. ...ы бүхэн сагай ула... ...гаа таряалангай ил... ...а, тарилга хэхэ бол... ...ө тодорхойлһон бай...

... хабарай тарилгада ... шанартай үрэһэн ... Оорооһо таряанай ...й 80 процентнь та... ...рта хүргэгдэһэн бай... ...энэй хахадһаа ехэн... ...эжээрээ илгагдажа ...Илангаяа Бэшүүрэй, ...й, Улаан-Үдын, Зэ... ...дай ажахынууд бү... ... шанартай үрэһөөр

...ан уһалха, үтэгжүүл... ...хойһоо сэбэрлэхэ зо... ... жэлэйхиһээ ехэ хү... ...ээ. Тарилга хэһэнэй ...э каток шэрэжэ, та... ...үрьһэ нягтаруулха ...э хэмжээн олохон ... хэрэглэгдээ.
... хабарай тарилгада ...татаха юумэн олон ...минай, Яруунын, ..., Түнхэнэй айма... ...ууд үрэһэ хүрэнгэеэ ...арта хүсэд хүргэн... ... Жэшээнь, Захаами... ...хэрэглэгдэһэн үрэһэ... ...тнь тарилгын шанар... ...үй байшоо.

...рьһэ гүйхэнөөр, жэг... ...редплужниггүй анза... ... ушарнууд үзэгдөө. ...магай Погранична ...хар-Шэбэрэй айма... ...совхоздо газараа хү... ... хахалжа бирангүй, ...гаһан механизатор... ...э.

...дээрэ, илангаяа хар... ...уза тариха газарта ...гаха арга боломжо ... хүсэд хэрэглэгдэнэ... ...ажахынууд таряалан ...гаргаха түсэбөө дүүр... ...р. Жэшээ болгон ...аймагай «Коммунизм» ...а үзэе. Энэ ажахы... ... хэрэглэгдээгүй хэб... ...эбхын обоохойнууд ...э үнэтэ үтэгжүүлгэ ...алан дээрэ гаргаа ... ашаг туһатай байха ... наг шэбхэ багаар

хэрэглэһэнэй уршагһаа эндэхи кукурузын, хартаабхын ургаса өөдэлнэгүй.

Хабарай тарилгын дүүрэтэр үшөө ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. Бүхы тарилгын түсэб һаял 52 процент дүүргэгдэӨд байна бшуу. Үшөө 170 мянга гаран гектарта оорооһо таряа ...6 мянга гаран гектарта кукуруза, мүн пилээд ехэ газарта хартаабха, корнеплодууд, овощ таригдаха. Мүн ойрын хорёод хоногой туршада 130 мянган гектар хабарай паар хахалагдаха болоно. Энэ ехэ хүдэлмэри эмхитэй һайнаар бүтээхын тула хүдөөгэй механизатор бүхэн оролдохо, халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэхэ уялгатай.

Хабарай тарилгын, паар хахалха хүдэлмэри хурданаар ябуулхын хажуугаар республикымнай колхоз, совхозууд ургасынгаа хойноһоо һайн харууһа хангаха зэргэтэй. Илангаяа байгша ондо хүйтэн байһан дээрэһээнь тарилгын урда тээ буртаг ногоон ургажа үрдеэгүй. Тиимэһээ оорооһо таряанай ургаса буртаг ногоондо дарагдажа болохо бшуу. Эдэ бүгэдые хараада абажа, түрүү ажахынууд хэхэ хүдэлмэреэ эртээнһээ тодорхойлжо байнхай.

Эртын тарилгын хэгдэһэн газарта үбһэ ногооной ургахагүйн тула таряанай һая бултайжа байха үеэр, буртаг ногооной үндэһэнэй хилгааһан мэтэ байхада, тэрэниие борнойлхо гэжэ шиидэнхэй. Тиимэһээ тэдэнэр мүнөө хүнгэн борнойнуудые бэлдэжэ байна. Мүн гербицид хоро самолёдоор, бусад элдэб аргаар сасаха хүдэлмэри хаһа саг сооньхэхээр бэлдэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай колхоз, совхозуудта уһа сасаха машинанууд олошоронхой. Тэдэниие дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэжэ, таряалангаа ундалуулха шухала.

Мүн ургасын хоротон — зумбараануудые үгы хэхэ эрилтэ табигдана. Энэ талаар Түнхэнэй аймагай ажахынуудта ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Эндэ самолёдоор хабартаа хоро сасагдадаг гуримтай.

Зүгөөр республикын олохон ажахынуудта ургасын хойноһоо харууһалха хэрэг тоогдодоггүй. Илангаяа эртын оорооһото ургамалнуудай тарилга борнойлхо гэхэдэ, гэдэргэ татадаг хүтэлбэрилэгшэд бии. Байгша ондо ииимэ ябадалые тэсэхын аргагүй.

Баян ургаса абажа, агуу багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойе угтаха гэһэн социалис уялгаяа бэелүүлхын тула ажахы бүхэн хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр оролдохо ушартай. Илангаяа мүнөө жэлдэ, газарай хүрьһэнэй шииг багатай байхада, ургасаяа буртаг ногоондо даруулжа болохогүй. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай, аймагуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй агрономууд ургасын хэр гаража байһыень ходо ходо шалгажа, буртаг үбһэнтэй тэмсэхэ хэмжээ саг сооньабаха зэргэтэй. Ургасынгаа хойноһоо һайнаар харууһалжа, баян ургаса абахын түлөө бүгэдөөрөө тэмсэе.

УЛААН ТУГ НАМИЛЗУУЛАН...

Мэнэ һаяхан Ойморой совхозой хабарай эртын тарилга дүүргэһэнэй һүүлдэ социалис мүрысөөнэй арбан хоногой дүн гаргагдаа. Ажахын механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ илажа гарагшадта улаан тугхануудые, мүнгэн шан барюулагдаба.

Жэшээлхэдэ, газар хахалдаг агрегадуудай дундаһаа тракторист С. Д. Пуховской гэгшэ эрхимлэжэ, хүдэлмэриин арбан үдэр соо 16,7 нормо дүүргээ. Тарилгын агрегадуудай дундаһаа тракторист И. П. Дружинин, сеялкэшэн Е. Д. Капустин, үрэһэ шэрэдэг жолоошон И. П. Алексеев гэгшэд түрүү һуури эзэлээ. Энэ агрегат хүдэлмэриин арбан үдэр соо 350 гектарта оорооһото ургамалнуудые таряад, улаан тугханда, мүнгэн шанда хүртөө.

В. СМОЛИН.

Кабанскын аймаг.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ИЛАЛТА

ЗЭДЭ. (Телефоноор абтаба). Аймаг соогоо эгээн түрүүлжэ Борьёогой совхозойхид эртын тарилгые дүүргэбэ. Хүдэлмэриин 14-15 үдэр соо 5500 гаран гектарта шэниисэ, 200 га дээрэ хара таряан таригдаа.

Сагай уларил хүйтэн, шанга һалхитай байжа, тарилгын хүдэлмэридэ зарим тэды бэрхэшээл тохёолдуулаашье һаань, совхозой механизаторнууд эмхитэй һайнаар, элдэбхи хэшээл ехэтэйгээр хүдэлжэ, эртын оорооһото ургамалнуудые богони болзорто, һайн шанартайгаар тарижа дүүргэбэ.

Илангаяа дүршэлтэй механизаторнууд Н. Кочнев, П. Шарапов, Г. Декханов, А. Метёлкин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг агрегадууд тарилга дээрэ халаанайнгаа даабариие 125—150 процент хүрэтэр дүүргэдэг байгаа. Жэшээлхэдэ, Н. Кочнев үдэрэй 33 гектар тариха даабариин орондо 50—60 га таридаг һэн.

Мүнөө эндэ хабарай эртын паар хахалха, оройн ургамалнуудые тариха газар элдүүрилхэ, хартаабха, куузику тариха хүдэлмэри түлэг дундаа.

В. ЖАРКОЙ.

«АЛТАН ПЛУГАЙ» ТҮЛӨӨ МҮРЫСЭНЭ

Талын-Булагай гурбадахи тракторна бригадын таряашад хабарай тарилгын ехэхэн хүдэлмэри дүүргэжэ байна. Мүнөө 2929 гектарта шэниисэ хэрээһэлүүлэн тарижа, эртынгээ тарилга дүүргэбэ. Хэхэ юумэн үшөөл ехэ. 2560 гектарта кукуруза, куузику, зелёнко, хартаабха, обёос таригдаха юм. Эдэ үдэрнүүдтэ хабарай оройн тарилга түлэг дундаа ябажа байнхай.

Хабарай тарилгые саг болзор сооонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула механизаторнуудай дунда политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулагдана. Механизаторнуудай социалис мүрысөөнэй халаанай, үдэр бүриинь дүнгүүдые бригадын тоо, бүридхэгшэ, арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ Цыбикжап Бальдиров гаргажа, ханада үлгэдэг заншалтай.

Талын-Булагай станда, улаан булан, таряашадай байха байра һайнаар тухеэрэгдэнхэй. Шэнэ газетэ, журналнууд үдэр бүри асарагдадаг, радиоприёмник, шатар, даам, домино эндэ бии. Таряашад ажалай һүүлээр банида орохо аргатай юм.

Баатар ажалаараа онсо шалгаржа, үргэн уужам Юрөө нютагтаа суутай болоһон хүнүүд эндэ олон. Хэд бэ гэбэл, Владимир Белых, Николай Габдарахманов, Иван Мункуев, Гармажап Ачитуев, Борис Бубеев болон бусадай нэрэнүүдые баясан нэрлэмээр. Эдэнэр хабарай тарилгын эхилһэн үдэрһөө хойшо, газар хахалалга, шэниисэ тарилга гэхэ мэтэ хүдэлмэриин даабариие холо үлүүлэн дүүргэдэг, бусад нүхэдтөө ажалай жэшээ харуулдаг байһаараа алдаршанхай. Мүн лэ энэ шухала хэрэгтэ слесарь-заһабарилагша Галсан Цыдендамбаев, автозагрузчигай хүдэлмэришэн Владимир Очиров, СПТУ-гай һурагшад Ибрагимов, Жугдуров, шефскэ туһаламжа үзүүлжэ байһан Улаан-Үдын түмэр замшад Соколов, Хабарков, Лисков гэгшэд хүсэ шадалаа тамнангүй ажаллажа, олоной зүгһөө магтаалда хүртэнэ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тус бригадынхид тарилгын шанга мүрысөөндэ эрхим амжалта туйлажа, аймагай «Алтан плуг» шан дахин абахын, багша Ленинэй түрэһөөр түүхэтэ 100 жэлэй ойе үндэр бүтээсэтэ ажалаараа угтахын түлөө оролдожо байнхай.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Бригадир Б. Ч. Цыренов агроном И. Б. Баторов хоёр үрэһэнэй хэр таригдаһые шалгажа байна. 2. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гурбадахи тракторно-тарлан ажалай бригадын эрхим механизатор Владимир Белых газар хахалжа ябана.

Ц. ДОРЖИЕВ,
авторай фото.

Сэлэнгэ.

...АЙ ШАЛГАЛТА

...УТАГДААЛ УШАРНА, ХЭН ЗЭМЭТЭЙБ?

... хуурай байһан ...ые һалхин бүри ... Хабарай үедэ шииг ...аар ороо. Тиимэһээ ...изаторнууд, таряа... ...а таагүй эрхэ бай... ...йнхай.

...ограничнa совхозой ...хи отделенинүүдээр ...ай тарилгын хүдэл... ...үүлагдажа байһаниие ...эн байнабди. Совхо... ...тракторна бригадада ...5», гурбан «ДТ-54», ... хоёр «Беларусь» ...газар хахалалга, эл... ...а хабарай тарилгала ... Хажуугаарнь хүрь... ... һайжаруулха зорил... ... ургамал, хартаабха ... гурбан «Беларусь» трактораар аммиагай уһан, минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдана. Иигэжэ тус бригада хүсэ ехэтэй оньһото техникээр, дүршэлтэй механизатор, сеялщигүүдээр хүсэд хангагданхай. Тэдэнэй олонхинь залуушуул юм.

Жэшээлхэдэ, Н. Казанцев, С. Юсуповай агрегадууд һайнаар хүдэлжэ, халаанайнгаа нормые хододоо дүүргэнэд. Эндэхи механизаторнууд хоёр халаанда хүдэлдэг. Үдэрынь тарилгаа хэжэ, һүниндөө газараа хахална.

Совхозой 1-дэхи отделениин бүхы 2323 гектар дээрэ оорооһото ургамал таригдаха юм. Тэрэ тоодо 1698 гектарта шэниисэ хаягдаха. Тиимэһээ отделениин механизаторнууд, таряашад тарилгын бүхы хүдэлмэриие түргэнөөр, һайн шанартайгаар хэжэ, үндэр баян ургаса ургуулха зорилго урдаа табижа, түрүүшын үдэрһөө хойшо бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байнхай.

Газарай хэр гүнзэгыгөөр, ямар шанартайгаар хахалагдаһаниие, мүн үрэһэ тариха нормын хэр зүбөөр сахигдадагые эндэхи агроном Н. О. Кудинова, бригадир И. И. Ястребов, аймагай, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ябаха бүреэ шалгажа байдаг. Хэдэһэн хүдэлмэриин шанар бригадын тусхай дэбтэртэ тэмдэглэгдэнэ. Хээрэ хүдэлжэ байһан 1-дэхи, 4-дэхи отделенинүүдэй механизаторнуудай байха хамтын һайн байра бии. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи отделениин полевой стан, столовын тухеэрэлгэ яһала һайн. Механизаторнууд шэнэ вагондо байрлана. Вагон, столоводо ариг сэбэр. Ханаарнь уряа лозунгнууд, плакадууд, хүдэлмэриин түсэб, социалис уялгын гурим, тэрэнэй дүүргэлтэ харуулһан хуудаһан гоёхоноор бэшэгдээд үлгэгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта тус совхозой 1-дэхи отделениин тракторна бригадада трактор, машинада тоһо, түлишэ байра дээрэнь, ябуудтань хэдэнэгүй. Механизаторнуудай үдэр бүхэндэ хэды килограмм түлишэ гаргадагыень тоо бүридхэлшэ нарин нягтаар тэмдэглэнэгүй. Үдэр бүхэндэ хэдэһэн ажалай дүнгүүд эли тодоор дэбтэртэ бэшэгдэнэгүй. Тиимэһээ тоһо, түлишэ арьбалһайди гэжэ хэншье һанаагаа ехээр зободоггүй байна. Трактор, машинануудта хэрэгтэй запчастьнуудаар совхоз хүсэд хангагдаагүй. Тэрээнһээ болоожо, эбдэрһэн тракторнууд бушуу түргэнөөр заһагданагүй.

4-дэхи отделениин механизаторнуудай хүдэлмэри шалгажа үзөөд, хэдэн ажаглалта хэхээр байба. Эдэнэр һолоомоной уяуур хахалхадаа зарим плугуудтаа предплужниггүй ябаа. Мүн эндэ газараа гүйхэнөөр, жэгдэ бэшээр хахална гэжэ шалгалта элирүүлээ.

Тус совхозой механизаторнуудай дунда ойлгууламжын, политическэ, соёл гэгээрэлтэй хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Автолавка үзэгдэнэгүй.

Энэ жэлдэ баян ургаса абаха гэһэн социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула совхозой дирекци, партком механизаторнуудтаа туһалха, шанга эрилтэ табиха ушартай гэжэ һанагдана.

РЕЙДДЭ ХАБААДАГШАД:
К. БУРДУКОВСКИЙ, Хяагтын аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.
А. ГРОМОВА, А. СОБОЛЕВА, «Ленинское знамя» газетын корр.
М. ЦЫРЕНОВ, манай корр.

АХА ДҮҮ МОНГОЛ ОРОНДО Н. В. ПОДГОРНЫН ОШООД АЙЛШАЛЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

УЛААН-БААТАР. ТАСС-ай тусхай корр. М. Яковлев, Ч. Намжилов иигэжэ дамжуулба:

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу, Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал гэгшэд майн 21-дэ уулзажа хөөрэлдөө.

Үнэн сэдьхэлэй, хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ СССР МНР хоёрой хоорондын хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань хүгжөөлгэ, бэхижүүлгын асуудалнуудаар һанал бодолнуудаа зүбшэн хэлсэбэ. Тэрэшэлэн социалис оронуудай, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл болон эмхидэлые бэхижүүлгын, мүн уласхоорондын шухала шухала асуудалнуудаар хараа бодолнуудаа зүбшэлсэбэ. Эдэ асуудалнуудаар хараа бодол ба сэгнэлтэнүүдэйнгээ тон адли байһые дахинаа элирхэйлбэ.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Н. В. Подгорный Улаан-Баатарай мяханай комбинадта ошожо үзөө. Комбинат тээшэ ошоһон хотын гудамжануудта олон зон суглараад, Н. В. Подгорные, тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүдые үнэн зүрхэнһөө, хани халуунаар амаршалба.

Н. В. Подгорный комбинадые хараха үедөө цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө.

Айлшалалгын дүүрэхэ тээшээ болоожо байхадань, комбинадай директор Ж. Бямбадорж «Монгол, совет арадуудай аха дүү ёһоной хэтэ мүнхын хани барисаан мандаха болтогой!» гэжэ ород, монгол хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэһэн, хани барисаанай улаан вымпел хүндэтэ айлшандаа барюулба. Н. В. Подгорный комбинадай коллективтэ «Электрон» гэжэ совет телевизор бэлэглэбэ. Н. В. Подгорный монгол ханинартаа хандан үгэ хэлэхэдээ, комбинадай һайнаар хүдэлмэрилдэг байһые ханангяар тэмдэглээд, Улаан-Баатарай комбинат Советскэ Союзай, мүн социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай туһаламжаар баригдаһан ондоо предприятинуудта үльгэр жэшээ боломоор байна гэбэ.

Социализм байгуулха хэрэгтээ бүри ехэ, шэнэ амжалтануудые өөрынгөө партиин ударидалга доро туйлахыень комбинадай хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон алба хаагшадта, МНР-эй бүхы ажалшадта Н. В. Подгорный хүсэбэ.

Н. В. Подгорный Зайсан-Толгой гэжэ хада дээрэ совет сэрэгшэдтэ табигдаһан памятнигай дэргэдэ тэрэ үдэшэндэ венок табиба. Веногой улаан лентэ дээрэ: «Аха дүү монгол ара... сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэһээр наһа бараһан совет сэрэгшэдтэ» гэжэ бэшээтэй. Венок табиха үедэнь хүндэлэлэй харуул жагсаагдаад, СССР-эй, МНР-эй гүрэнэй гимннүүд дуулагдаа.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ А. Н. КОСЫГИН, ФИНЛЯНДИИН РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ У. К. КЕККОНЕН ГЭГШЭДЭЙ ЛЕНИНГРАДТА УУЛЗАҺАН ТУШАА

Хоёр талаһаа хэлсэжэ ойлголсоһоной ёһоор, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Финляндиин Республикын Президент Урхо К. Кекконентэй майн 19, 21-нэй үеэр Ленинградта юрын гуримаар уулзаа.

А. Н. Косыгин, У. К. Кекконен энэ уулзалгынгаа үедэ СССР ба Финляндиин хоорондохи хоёр талын харилсаае саашадань хүгжөөхэ, мүн уласхоорондын байдалда хабаатай шухала шухала асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэн хэлсээ. Гүрэнэй эдэ ажал ябуулагшадай хөөрэлдөөнүүд хани ёһоной, халуун оршон байдалда үнгэрбэ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ба Финляндиин Республикын Президент Совет орон Финлянди хоёрой хоорондохи харилсаанай хани барисаатай, харилсаа холбоотой, харилсан туһалалсадаг байха тухай 1948 оной договорой үндэһөөр, элдэб һалбаринуудта таатай һайнаар хүгжэжэ байһыень тэмдэглээд, тэрэниие саашадань үргэдхэхэ зорилготой хэмжээ ябуулганууд шухала гэжэ мэдэрбэ. Хоёр ороной хоорондын худалдаа наймаанай ба экономическа харилсаанай шухала удха шанартай байһаниинь, 1971—1975 онуудта хэгдэхэ худалдаа наймаан тушаа хараалагдажа байгаа удаан болзорто хэлсээнэй оршом хэмжээн соо энэ харилсаагаа улам гүнзэгырүүлхэ, хүгжөөхэ гэжэ хоёр талаһаа хүсэдэг байһаниинь онсолон тэмдэглэгдээ.

А. Н. Косыгин, У. К. Кекконен Европодохи аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, бүхэевропын харилсаа холбоо хангаха асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэлбэ. Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал сахиха, бэхижүүлхын тула шухала оролдолго хүсэлэлгэ саашадаа гаргаха гэжэ СССР-эй, Финляндиин правительствануудай эрид шиидэнхэй байһые элирхэйлбэ.

Европодо аюулгүй байдал, амгалан харилсаа холбоо хангалгын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула бүхы Европын зүблөө эмхидхэлгэдэ эдэбхитэй туһа хүргэхөөр Финляндиин правительствын бэлэн байһаниинь Европодохи эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилготой оролдолго хүсэлэлгэдэ ехэ туһа болохо байха гэжэ Совет тала онсолон тэмдэглээ.

Гүрэнүүдэй сэрэгэй-политическэ эмхидэлдэ эндэхи бүхы районой хабаадангүй байгаа һаань, Европын хойто зүгтэ амгалан байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа дүхэм болохо һэн гэһэн һанамжа хэлэгдээ.

Хоёр ороной гүрэнэй ажал ябуулагшадай хоорондын заншалта бараалхалгын үргэлжэлэл болохо энэ уулзалга ашатай туһатай байгаа, совет, финн арадуудай хани барисаае, үргэн ехэ, үрэтэй харилсаа холбооe хүгжөөлгын аша туһада, амгалан байдалай аша туһада харюусана гэжэ А. Н. Косыгин, У. К. Кекконен мэдэрбэд.

А. Н. КОСЫГИН МОСКВАГАА БУСАБА

Финляндиин Республикын Президент У. К. Кекконентэй юрын гуримаар уулзахын тула Ленинград ошоһон, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин майн 21-дэ Москвадаа бусажа ерэбэ.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Болгари ошоо

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Болгариин Арадай Республикын Арадай суглаанай уряалаар, албанай хэрэгээр айлшалхын тула Софи ошохоёо майн 21-дэ Москваһаа ниидэээ. Энэ делегациие СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь П. Е. Шелест толгойлно.

Тус делегацида СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд: Черкасска областиин элүүрые хамгаалгын таһагые даагшын орлогшо А. Г. Нажа, Ереванай гүрэнэй университедэй ректор М. Г. Нерсесян, КПСС-эй Ленинградска обкомой секретарь Г. В. Романов, Минскэ тракторна заводой директор Н. Н. Слюньков, Тбилиссиин торго нэхэдэг фабрикын ткачиха, Социалис Ажалай Герой Э. Б. Соломония, СССР-эй худалдаа наймаанай министр А. И. Струев, «Известия» газетын ахамад редактор Л. Н. Толкунов, Горьковско областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. И. Чугунов гэгшэд оронхой.

(ТАСС).

Дээдэ һургуулиин мүнөөнэй ба аласай зорилгонууд

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн гайхамшаг һайндэртэ бэлэдхэлэй үеэр совет дээдэ һургуулиин хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаһан зорилгонууд союзна республикануудай дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министрнүүдэй, бусад хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай харьяата һургуулиин управленинүүдэй түлөөлэгшэнэрэй зүблөөн дээрэ, Москвада зүбшэн хэлсэгдээ.

СССР-эй дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министр В. П. Елютин эхилэлгын үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ тэмдэглэбэ. КПСС-эй XXIII съездын заабаринууд, удаа тээнь парти, правительствын гаргаһан тогтоолнууд ороной арадай ажахын элдэб һалбаринуудта хүдэлхэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэлгын гурим саашадань улам һайжаруулхаар хараалһан байна. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо совет арадай бэлдэжэ байһан мүнөө үедэ һуралсалай шанарые дээшэлүүлгын, залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэг һайжаруулгын асуудалнууд илангаяа шухала болонхой. «Ленинскэ жэлэй» үедэ бэелүүлэгдэхэ тодорхой түсэбүүд Россин Федерациин, Украинын, Белоруссиин, Латвиин, Азербайджанай, бусад союзна республикануудай һургуулинуудаар хараалагданхай.

Арадай ажахын бодото эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэй зохилдуулан мэргэжэлтэдые бэлдэлгын хэрэг түсэблэхэ асуудалнууд зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров зүблөөндэ хабаадажа, үгэ хэлэһэн байна.

(ТАСС).

Тарилгын хүдэлмэри түлэг дундаа

Ороной таряашадай халуун хаһа оронхой. Хабарай тарилгын хүдэлмэри түлэг дундаа. СССР-эй ЦСУ-гай мэдээнэй ёһоор, майн 19-дэ ороной колхозууд болон совхозууд 98 миллион 8 мянган гектар талмайда хабарай ургамалнуудые тарижа, түсэбөө 66 процент дүүргээд байгаа.

59,7 миллион үлүүтэй гектарта оорооһото, оорооһото-бобово (кукурузагүйгөөр) ургамалнууд, 29,6 миллион гектарта шэниисэ таригдаа.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ

(КПСС-эй райкомуудай пленумүүд дээрэһээ мэдээсэлнүүд)

ГУСИНООЗЕРСК. Мяха ехээр абадаг болохын тула аймагай партийна, совет, ажахын органуудай, колхоз болон совхозуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал КПСС-эй Сэлэнгын райкомой ээлжээтэ пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. Б. Базаров** элидхэл хэбэ.

1969—1970 онуудта мяха ехээр абажа, табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ тухайда Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд һайн һайхан үүсхэл гаргаһан. Тэдэнэй абаһан социалис уялга республикын хүдөө ажахын ажалшадай анхарал татаад байна. Энээнтэй дашарамдуулан, үүсхэл гаргагшадые хүнгэтэйгөөр дэмжэжэ, мяха ехээр абахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ анхарал онсо хандуулагдаба.

Тиихэтэй хамта ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ али бүхы тэжээл бэлэдхэхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэл олоной шадабари болгохо, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй тус бүриин харюусалгые шангадхаха асуудалнуудай шухала удхатай болоһон тушаа пленум дээрэ үгэ хэлэһэн Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой Дунда Бухэнэй отделениин партийна эхин организациин секретарь нүхэр **Чебунин**, ХХ партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь нүхэр **Тубчинов** болон бусад тоггоһон байна.

1969—1970 онуудта мяха ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха арга боломжонуудые тодорхойлһон дэлгэрэнгы хэмжээ ябуулганууд пленум дээрэ баталан абтаа. Тэрэнэй ёһоор 1970 оной эсэстэ мяха абаха табан жэлэй түсэб 8 процентээр, гүрэндэ тушаалгань 6,6 процентээр үлүү гараха зэргэтэй болоно. 1969—1970 ондо гүрэндэ худалдаһан мяханай хэмжээе 1968 онойхитой жэшэбэл, 22,5 процентээр дээшэлхэ юм. Иигэжэ сэлэнгынхид нилээд харюусалгатай, хүндэтэйшье уялга абаа.

Мяха абалгые ехэ болгохын тула ороохо тарянай, үбһэ болон шэмэтэ тэжээлэй ургаса эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Энэ шухала асуудалда пленум анхаралаа хандуулба. Тарялангай, сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ али олон хэмжээнүүд хараалагдаа. Ороохото ургамалнуудые тарилга табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа ерэхэ үедэ (1969—1970 онуудта) 2230 гектараар үргэдэхэ болоно. Тэрэнэй тула шэнэ газар, урдань хэрэгһээ гараһан тарялан элдүүрилэгдэхээр түсэблэгдэнэ.

Аймагай партийна организациин бэелүүлхэ ехэ зорилгонуудта һаад түбэг татадаг ушарнууд тушаа мүн анхарал табигдаһан, шүүмжэлхы ажаглалтанууд хэгдэһэн байна.

Д. ДАРМАЕВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

МУХАР-ШЭБЭР. «Мяха абалгые, гүрэндэ бэлэдхэлгые ехэ болгохын тула аймагай партийна организацинуудай, колхоз, совхозуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **Н. И. Малыгинай** хэһэн элидхэл пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

һүүлэй үедэ аймагай зарим ажахынуудта мяха абалгые ехэ болгохо асуудалда анхарал һулаар хандуулагдадаг болоо гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдээ. Ниитын адууһа мал үсхэбэрилхэ, үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэридэ дутагдал олон, мал хэтэрмэ олоор гарзалдаг, эхэ мал һубайрдаг байһан зангаараа. Иигэжэ ниитын һүрэг үдхэхэ хэрэгтэ һаад тойбо ушарна бшуу.

Энэ талаар «Знамя Ленина» колхозой, Суулгын, «Эрдэм», «Авангард», «Одон» совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ехээр шүүмжэлэгдээ. Жэшээнь, «Знамя Ленина» колхоздо мяха абалга 6 процент, Суулгын ба «Авангард» совхозуудта 9,7 процент доошоо ороһон байха юм. Гахай үсхэбэрилхэ хэрэгтэ анхарал һулаар табигдана. Илангаяа «Заганский», «Родина» колхозууд муу байдалтай. Нёдондо аймаг бүхыдөө эхэ гахай бүхэнһөө миил наймаад поршоонхо түлжүүлээ бшуу. Харин урдань һурагтүй олон толгой абтадаг, һайнаар, хоролто багатайгаар түлжүүлэгдэдэг һэн.

Аймагайнгаа ажахынуудай доторой арга боломжонуудые хараадаа абажа, КПСС-эй райкомой пленум өөрынгөө баталан абаһан хэмжээ ябуулганууд дотор зорилгоёо иигэжэ тодорхойлбо. 1969 ондо түсэбэй ёһоор 58567 центнер мяха абаха байһан һаа, тэрэнээ 60 мянгада хүргэхэ, 45500 центнер гүрэндэ худалдахын оронда 55.500 центнер тушааха байна. Илангаяа гахай, шубуу үсхэбэрилгэдэ онсо анхарал хандуулагдахань. Ганса «Коммунизм» колхоз энэ жэлдэ хоёр мянган центнер нугаһанай мяха абажа, түсэбһөө гадуур 900 центнер мяха гүрэндөө тушааха гэбэ.

КАБАНСК. КПСС-эй райкомой ээлжээтэ пленум дээрэ мяха абалга, гүрэндэ тушаалгые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада аймагай партийна организацинуудай ямар зорилго бэелүүлхэ тухай асуудал зүбшэгдэбэ.

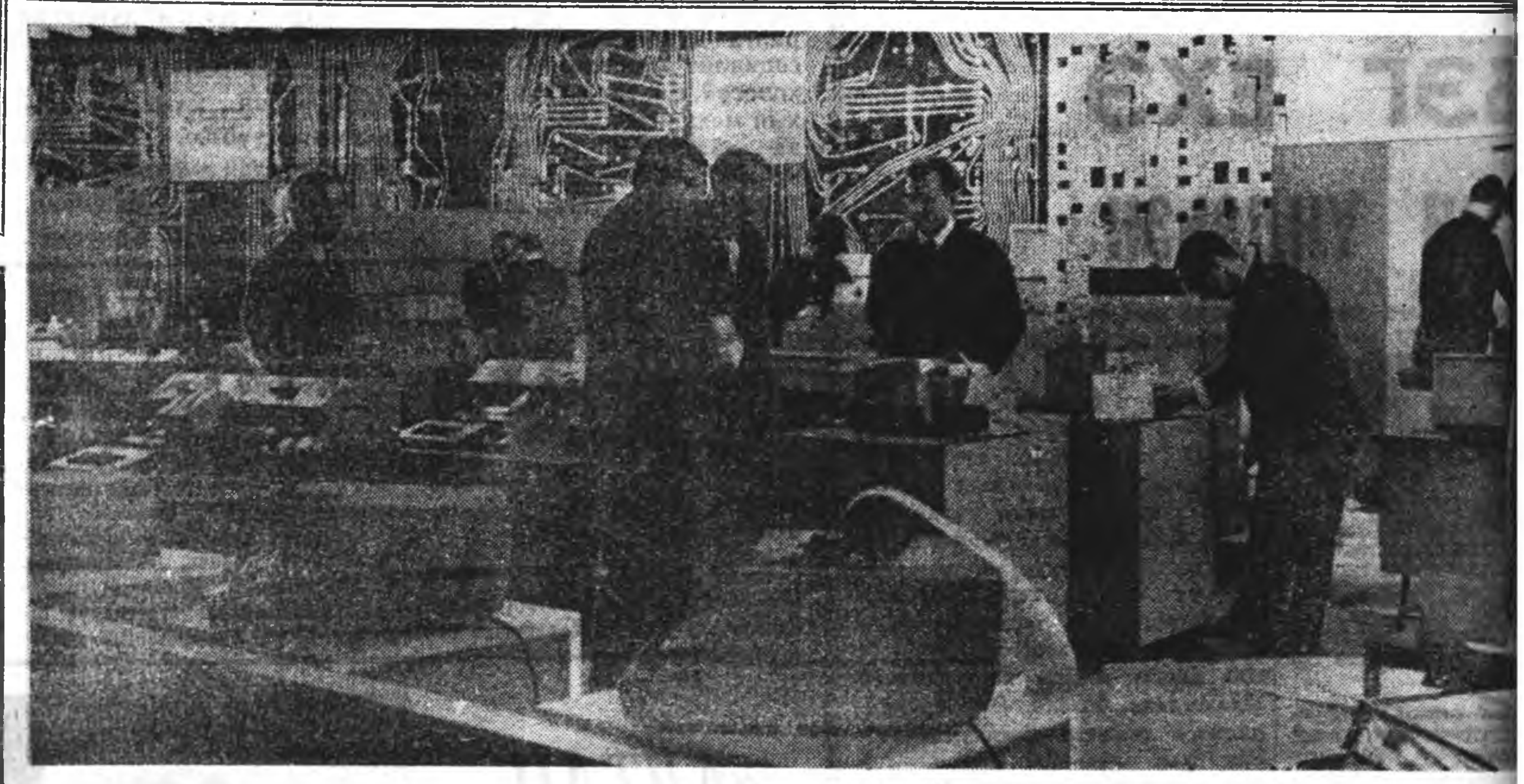
Энэ асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. И. Титов** элидхэл хэһэн байна. Нёдондоной, мүн үнгэрэгшэ дүрбэн һарын дүнгүүдые харахада, аймагай совхозууд түсэб, уялгануудаа дүүргэхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Жэшээлхэдэ, Шергинскэ совхозой ажалшад нёдондо ороохо тарянай баян ургаса хуряажа, ниитынгээ малые таряа талханай зүйлөөр, үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангаһан. Энээнэй ашаар тус ажахы 280 мянган түхэриг сэбэр олзотой гараһан. Мал ажалай продуктнуудай өөрынь үнэ сэн горитой хямдараа. Мүн Кабанскын совхоз хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө саг болзор соонь дүүргэһэн байна.

Тингэбэшье, аймагай совхозуудта ехэ арга боломжонуудай бии байһаниинь пленум дээрэ элирүүлэгдэбэ. Юуб гэбэл, олонхи ажахынуудта племенной хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ. Малай үхэл гарза ехэ. Хэрбээ элэ бүгэдые усадхаа һаа, ойрын жэлнүүдтэ гүрэндэ һүн, мяхан элбэгээр худалдагдаха аргатай байна бшуу. Тиихэдэ бусад совхозууд намаг газар хатаажа ашаглаха хэрэгые багаар анхарна. Шергинскэ совхозой директор нүхэр **В. И. Карпов** пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхын тулада ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэнь гэбэ. Энэ ажахыда 5 мянга шахуу гектар намаг газар хатаагдажа, сабшалан, бэлшээри бол... дана.

Тэрэшэлэн Оймор... ректор нүхэр **П. И.** ... газарые хатаахын ту... жээнүүдэй хараалаг... тэмдэглэбэ. Тус совхо... мянган центнер мя... далдаха, ойрын жэл... боломжонуудаа гүйсэ... ха абалгые 1,5 ... хээр хараална.

Пленум дээрэ Каб... экономист нүхэр ... совхозой главна зоот... **кальский** болон бус...
Энэ асуудалаар КПС... обкомой бюрогой гэш... **лов** дэлгэрэнгы үгэ ... партийна организа... зорилгонууд тухай ... дээрэ мүн лэ ниитэ... дэлмэри тухай асуу... шухала хэмжээнүүд ...

аймагай газеты...

УЛАСХООРОНДЫН ВЫСТАВКЭ ДЭЭРЭ

МОСКВА. «Сокольники» гэһэн амаралтын, культурын ... томатизация-69» гэжэ уласхоорондын выставкэ нээгдэнхэй... тавкэ дээрэ хүн зон олоороо орожо, хариин болон социали... техникын һүүлшын машинануудые харана. Советскэ па... илангаяа хүн зон олон. Зураг дээрэ: советскэ павильоной ...

ТАСС-а...

ПОЛЕВОЙ СТАН ДЭЭРЭҺЭЭ РЕПОРТАЖ

ХҮДЭЛЖЭШЬЕ, АМАРЖАШЬЕ ШАДАНА

Нарһатын совхозой контородо үглөөнэй долоон час багта ерэхэдэмнай, совхозой директор Р. Х. Бадмаев үнэ хада ажалдаа ерэнхэй, полевой стан болон гүүртэнүүдтэ хонходожо, сүлөөгүй хөөрэлдэжэ һууба.

— Хүлисэгты, нүхэд. Орой сүлөөгүй һуунаб, тарилгын халуун хаһа, өөһэдөө һайн мэдэнэт,—гэжэ дарuу зохидоор дуугараадхихатайнь хамта, газааһаа совхозой малай ахалагша арганан Н. В. Федоров оробо. Ринчин Хамаевич тэрэнэй урдаһаа энеэбхилэн хараад:

— Николай Васильевич, газетэнүүдэй түлөөлэгшэдтэй полевой стануудаараа ябалсаха болоо гүт даа. Механизаторнуудай ажал хэрэгээр һонирхоно. Би өөрөөшье ябалсаад ерэхэ һэм, теэд орой сүлөөгүй һуунаб,—тэбэ.

— Би агроном бэшэ аад,—гэжэ ахалагша ветврач арсахаа түхеэрбэ.

— Ганса полевой стануудаар ябаха һэн гүт. Малай гүүртэ, отара дээгүүр ябахые бү мартаарайт,—гэжэ директорэй хэлэхэдэ, Николай Васильевич энеэбхилээд, «ябая, хүбүүд» гэбэ.

* * *

«ГАЗ-69» машинамнай ондого сондого бүмбэлзэһөөр, уданшьегүй совхозой нэгэдэхи отделениин Гарам гэжэ полевой стан хүрэжэ ерэбэ.

Хайшаашье хара—нэлэнхы ехэ тарялан харлан нэмжынэ. Сеялкэнүүдые шэрэһэн «агта хүлэгүүдые» атаглан шэртэхэлэ, далай соогуур һубарилдан тамарагша онгосонуудай хамбы мэтэ харагдаха юм. Хүдэр оньһото булад хүлэгүүдые жолоодожо, хабарай тарилгын хүби заяае богонихон болзорто шиидхэхэ шадалтай ажалша бэрхэ хүнүүд эндэ олон. Бүхы дээрээ эндэ табан агрегат хүдэлнэ. Тракторнууд хооһоор байнагүй. Үдэрынь тарилга хэнэ, һүниндөө газараа хахална.

Хэзээдэшье хадаа ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг трактористнартай, жэшээлэн, В. Н. Коновалов, В. В. Григорьев, ВЛКСМ-эй гэшүүн Василий Банчиков болон олон бусадтай хөөрэлдэхэдэ, эдэ нүхэд халаанайнгаа даабарие 140—160 процентээр дүүргэнэ гэжэ ойлгоо һэмди.

— һүүлэй хоёр үдэрэй туршада саһа бороо орожо, тарилгадамнай һаад хээ. Энэнь элэшье гэлэй. Харин алтанһаа үнэтэй шииг нойтон ороо гэжэ бултадаа баясаа бэлэйбди. Хүнүүднай бүгэдөөрөө һайнаар хүдэлнэ. Эгээл харюусалгатай хаһа болзорто хүдэлжэ байһанаа бултадаа мэдэнэ бшуу,—гэжэ отделениие эрхилэгшэ Н. Г. Жалсанов мэдүүлбэ.

Зүб даа. Үнэхөөрөөшье эгээл харюусалгатай хаһа болзорто хүдэлнэ гээшэ. Тиимэһээ Гарам гэһэн полевой станай табан агрегат үдэр, һүниие илгангүй ябана.

Полевой стан тарялангай тэг дунда оршоно. Механизаторнуудай хамтын байрада ороходо уужам һаруул, дулаан, ажалай һүүлээр ан-бүн амаржа унтахаар зохид тааруу юм. Тоо бүридхэгшэ З. Б. Будаев халаандаа гарахаар түхеэрһэн механизаторнуудаа саг зуура суглуулаад, «ши мүнөөдэр тэды ажал хээш, тэды түхэригэй мүнгэ олооош» гэжэ хэлэнэ. Халаанайнгаа нормо үлүүлэн дүүргэһэн, ехэ мүнгэ олоһон хүнүүдынь аргагүй урмашаад, саашадаа бүришье бэрхээр хүдэлхэбди гээд, ажалдаа гарана. Сэхыень хэлэхэдэ, нормоёо дүүргээгүй хүн эндэ үгы шахуу. Бултадаа бэе бэеһээ дутуугүй хүдэлхые оролдоно.

«Хүндэтэ механизатор, трактортаа техническэ харууһа хэхээ бү марта!», «Тракторнуудаа хооһоор бү байлгая!», «Техникэ ашаглахадаа, бэеын аюулгүйе сахигты!», «Хүндэтэ механизатор, даажа абаһан социалис уялгаяа дүүргэхээ мартаагүй аабзаш!» гэхэ мэтын уряа лозунгнууд, стенд болон плакадууд эндэ олоор үлгөөтэй. Полевой станаа уран гоёор шэмэглэн зохёохын тула коммунист Д. Б. Гыбанов ехэ хүдэлмэри хэдэг. Өөрөө уран гоёор зурахаһаа гадна, эндэхи библиотекые хүтэлбэрилнэ. Сэхыень хэлэхэдэ, механизаторнууд шэнэ газетэ, журналнуудые хаһа сагтаа уншаха аргатай юм. Гадна неделидээ хоёр дахин кинофильм, агитбригадынхидай табидаг концерт гоёшоон харадаг, уласхоорондын байдал тухай лекци һонирхон шагнадаг.

Полевой станай столоводо ороходо, эдеэ хоолой үнэр аятай зохидоор анхилаад, городой ресторанда ороһон мэтэ һанагдаха юм. Гэдэргээ гадайжа һууха креслэшье эндэ үгы һаа, эдеэ хоолоор яһала баян, мүнөө үеын эрилтэдэ харюусамаар блюдэ бүхэниинь бэлдэгдэнэ. Тогоошод А. А. Шестакова А. Н. Минеева хоёрой оролдолгын ашаар амтатай хоол бэлдэгдэнэ гээшэ. Энээн тухай сеяльщигууд (эхэнэрнүүд) Г. А. Банчикова, Н. В. Байбородина, В. Н. Кузнецова, шофернууд В. И. Минеев, Б. Ж. Дармаев болон олон бусад зүрхэ хананһаар хэлээ бэлэй.

Халааһаа ерэхэтэйгээ сасуу механизаторнууд халуун уһанда (душта) орожо угаагаад, хоол барина. Тиигээд уран һайханай ном гү, али миил газетэ ба журналнуудые уншана. Зариманиинь шатар, дойбод табина.

Тус совхозой хоёрдохи отделениин Хамисаан гэжэ полевой станда удэшэлэн тээшэ ерэхэдэмнай, механизаторнууд халуун уһанда орожо, бэе бэеэ ёгтолжо сүлөөгүй байба. Душбанниин сонхоор нэгэ хүн толгойгоо бултайлгаад:

— Петр Павлович, уурalыень ехэ болгол даа. Оройдоо бэеым зохолгоое гаргаагүйл,—гэжэ дуугараад, саашаа орошобо.

Душ-банниин эзэн П. П. Гурецкий тэрэ дары кран мушхаад, нэгэ жаахан онгоошхоор шагаагаад:

— Болоо гү, хүбүүд! Али үшөө нэмээхэм гү?—гэжэ хандаба.

— Болоо, болоо. Яһала гоё гээшэ!—гэһэн харюу дуулдаба.

— Үдэшын найман часһаа һүниин нэгэ час болотор механизаторнуудн бэеэ угааажа үрдидэг. Галыень һуладуулангүй түлижэ, халуун хүйтэншье уһаар хүсэд хангахые оролдонобди,—гэжэ Петр Павлович Гурецкий мэдүүлбэ.

Үдэрэй туршада суглуулһан шорой тортогоо, хүлһэ һалһаа угаагаад, һүниндөө амаржа унтахадань хэды шэнээн аятай зохид гээшэб.

Гадна эндэ механизаторнуудай хамтын байра, улаан булан, столово бии. Хамтынь байрада миин лэ хабтагайгаар хэгдэһэн наарнууд бэшэ, харин панцырна сеткэтэй эрхим һайн түмэр шэрээнүүд таблатай. Простыня болон наволочкануудынь хаһа сагтаа угаагдажа, һэлгэгдэжэ байдаг.

Эндэхи полевой стан газаашье, дотоошье талаһаа уран гоёор шэмэглээтэй. «Тарилгашад! Таарамжатай гүнзэгыдэ, нормын ёһоор тарихаа бү мартая!», «Хорин үдэрэй туршада хабарайнгаа тарилгые дүүргэхээр уялгалһанаа бү мартая!», «Ши—механизатор, халаанайнгаа даабарие заатагүй дүүргэ!», «Механизаторнууд! Владимир Ильич Ленинэй 100 жэлэй алдарта ойе амжалта түгэс угтая!» гэхэ мэтын лозунгнууд, стенд болон плакадуудтай танилсахада алтай зохид гээшэ.

— Бултадаа жаран хүн эндэ байрланабди. Үдэр һүниеэ илгангүй хүдэлжэ, богони болзорто тарилгаа дүүргэхэ хүсэлтэйбди. Жэшээнь, комсомолец Цыбен-Дамба Базаровай хүтэлбэрилдэг агрегат үдэр бүри 45—47 гектар талмайда ороохо тарина. Агрегадайнь сеяльщигууд Михаил Попов, Базар-Сада Бабудуганов, Очир Данзанов гэгшэд эрхим һайн ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Комсомолшуудһаа бусадшье механизаторнууд гээгдэнэгүй,—гэжэ тарян ажалай бригадын бригадир Д. Ц. Цыренданиев омогорхонги хөөрэнэ.

Столовын эдеэндэ ши, бууза, гуляш, шүлэн, котлет, һүтэй сай, кисель, һүн болон бусад оролсоно.

— Столоводо жэл бүри хүдэлдэг һэн тула хайшан гэжэ эдеэ хоол шанахаяа һайса мэдэдэгбди. Зүгөөр хүбүүднай маанадта гомдодоггүй. Суудхадаа дунда зэргээр нэгэ түхэриг арбан мүнгэнэй сэнтэй хоол эдидэг. Манай һанахада, энэнь тиимэшье үнэтэй бэшэ. Үдэрынь поли дээрэ абаашажа эдеэлүүлнэбди,—гэжэ ахалагша тогоошон Ц-Д. Н. Цынгуева хэлээ бэлэй.

* * *

Иигээд лэ бидэ ажалша бэрхэ механизаторнуудтай хахасаад, хонидой отарнууд тээшэ аян замаа шэглүүлээ һэмди. «ГАЗ-69» машинамнай совхозой нэлэнхы уужам тарялангай хоорондуур гулдиран бумбэлзэнэ. Хойномнай хүдэр оньһото «булад хүлэгүүд» һүрөөтэйгөөр хүнхинөөд, тарилгаяа хаһа болзорто заатагүй дүүргэхэбди гэһэндэл дуулдаха юм.

Үулзатараа баяртай, ажалша бэрхэ хүнүүд! Уданшьегүй тарлан далай эбхэрхэл байха. Тиихэдэ бидэ дахин уулзахабди, ажал хэрэг, ажабайдал тухайда хөөрэлдэхэл байхабди.

К. СУДАНОВ,
Яруунын аймагай «Улаан туяа» газетын хүдэлмэрилэгшэ.
М. ОСОДОЕВ,
манай тусхай корр.

УЯЛГАНЬ ДҮҮРЭХЭ ДҮТЭЛӨӨ

Малай үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэжэ, хонидоо тобир тарганаар ондо оруулха, абаһан түлөө гарза хоролтодо оруулангүй түлжүүлжэ абаха гэһэн уряа Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишод үбэл байхада гаргажа, республикынгаа хонишодые шэнэ социалис мүрысөөндэ урихһыень хонишон бүхэн һайн мэдэдэг. Тиин энэ үүсхэл үргэн Буряад орон доторнай сахилгаан мэтэ таража, ажахы бүхэнэй хонишод социалис мүрысөөндэ оролсоһон байгаа. Мүрысөөндэ оролсоһон Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи отделениин хонишод абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байнхай.

КПСС-эй гэшүүн В. А. Корытовай харууһалжа байһан отарада 657 эхэ хонин бии юм. Мүнөө эдэнэр харууһалжа байһан 100 эхэ хониин бүриһөө 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга абаха уялгатай. һүүлэй мэдээгээр эндэ 600-һаа дээшэ хурьган абтаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

— Корытовай хүтэлбэрилдэг эбтэй эетэй коллектив абаһан түлөө гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхын хойноһоо шармайн оролдожо ябана. Эдэнэрнай хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан уялгаяа дүүргэхэнь лабтай,—гэжэ тус отделениин эрхилэгшэ нүхэр Зайцев омогорхоно.

К. ГАБАЕВ.

Ульяна Степанова нооһо угаадаг фабрикын нээгдэһэнһээ хойшо эндэ хүдэлнэ. Нооһо илгадаг энэ хүмнай үдэр бүриингөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэжэ, үндэр шанартай продукци үгэдэг юм. Мүнөө В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нүхэр Степанова оролсонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: У. Степанова.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

УРАН ГАРТАН

Локомотивуудые һайн шанартайгаар заһабарилха хэрэгтэ Улаан-Үдын локомотивна депогой хүдэлмэришэд хамаг бэлиг шадабарияа зорюулна. Тэдэнэр шэнэ, түрүү арга хэрэглэн, ажалайнгаа бүтээсэ улам дээшэлүүлнэ. Тиигэжэ һүүлэй үедэ хүдэлмэришэдэй дундаһаа хэдэн олон бэлигтэй уралан нарижуулагшад урган гараа. Тэдэнэй тоодо И. И. Музыка, Л. П. Котлицкий, К. М. Рубан, В. Н. Чашин гэгшэд ородог.

Үнгэрһэн жэлдэ локомотивна депогой уралан нарижуулагшад олон дурадхал оруулаад, бултыень үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна. Тэрэ амжалтаяа мүнөө жэлдэ бүри элдэбхитэйгээр арьбадхана. Энээнэй ашаар локомотивууд түргөөр, һайн шанартайгаар заһагдажа, түмэр замшадта тушаагдана.

Туршалгын цехэй уралан нарижуулагшад элдэб олон оньһон түхеэрэлгэнүүдые зохёожо, техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ барад хабаадана. Автоматна цехэй хүдэлмэришэд локомотивай тоһо булэхэ насос заһабарилаад, тэрэнэйнгээ шанар шалгаха тусхай түхеэрэлгэгүй дээрэһээ тепловоздо сэхэ тодхоодог байһан. Теэд шалгалтагүйгөөр табидаһан зарим насос үни хүдэлэнгүй хэрэгһээ гаража, дахяад лэ заһабарида ородог һэн. Туршалгын цехэй уралан нарижуулагшад Л. Котлицкий, В. Чашин гэгшэд заһабариһаа гараһан на... тусгаар түхеэрэлгэ ... гэжэ тоһо булэдэг на... нартайгаар заһагда...

Тус цехэй урала... шад гансахан локо... доо суурхаа бэшэ. ... солонь олондо мэдэ... Уралан нарижуулаг... лицкий, В. Чашин ... улаахан хүдэлмэрил... аргалгада хэрэглэгдэ... бүтээжэ, түмэр ... больницада үгөө. ... шефтээ абаһан Зэды... Доржо Банзаровай нэр... хозой гэшүүдтэ түһал...

Коммунис ажалай ... зэргэдэ хүртэһэн тур... хэй уралан нарижуу... лаһан амжалтаараа ... амарнагүй. Хамаг ... ажалай бүтээсые ула... гэдэ зорюулан, табан ... бари болзорһоонь ур... В. И. Ленинэй түрэһ... лэй ойе нэрэтэй түр... таха гэжэ шиидэнхэй...

Тус цехэй уралан ... шад байгша оной эх... дурадхал үйлэдбэрид... лээ.

Зураг дээрэ: урала... лагшад Л. Котлицкий, ... хоёр саашанхи зэрга... хөөрэлдэжэ байна.

Н. КРАШН...
фото...

«НОБШОРЬООР БАЙТАРНЬ...»

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Иимэ гаршагтай статья манай газетын мартын 11-эй номерто толилогдоһон байгаа. Статья соо Захааминай аймагай Цакир тосхоной больницын байрада коммунальна ажахын таһагай хүдэлмэришэд бүри халуун намар капитальна заһабарилга хэжэ эхилһэн юм. Зүгөөр энэ хүдэлмэри дан ехээр удаарна гэжэ хэлэгдээ һэн.

Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд сүм тодороо. Дурсагдагша статья Захааминай аймагай коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, тодорхой хэмжээ ябуулга хараалагдаһан байна. Мүнөө Цакиртахи больница заһабариин һүүлээр ашаглалгада үгтэбэ гэжэ Захааминай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Федотов манай редакцида мэдээсэбэ.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ РГЭЭН БОДХООЛГЫН, СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨЛГЫН ҮЕДЭ

(1946—1950 онууд)

оноо хамгаалгын Агуу-
илалта түгэсөөр дүүрэ-
лээр Коммунис парти-
ойнгоо арадай ажаһын
аринуудые һэргээн бод-
ашадань хүгжөөхэ гол
удые тодорхойлһон юм.

Верховно Соведэй сес-
-1950 онуудта СССР-эй
ахы һэргээн бодхоохо,
дүрбэдэхи табан жэлэй
й хуули 1946 оной март-
абаа һэн. Энэ табан жэ-
ын политическэ гол зо-
байгааб гэхэдэ, промыш-
, хүдөө ажахын дайнай
и хэмжээе һэргээн бод-
дана, мүн тэрэниие ни-
эмжээгээр үлүүлхэ уд-
һан.

эй ЦК табан жэлэй тү-
Хуулиин баталагдаһан-
амдуулан, агитационно-
ын хүдэлмэри ябуулха
ол 1946 оной мартын
гаргаһан байна. Энэ
ие хүтэлбэри болгон,
рганизацинууд ажалша-
ниитэ-политическэ ехэ
ябуулһан, тэдэнэй хү-
олгые табан жэлэй тү-
итэдэ зорюулһан юм.
табан жэлэй түсэбые
урид дүүргэхын,
үргэхын түлөө бүгэдэ
ысөөн орон дотор дэл-

ойто тээхи шэнэ, харюу-
хэ зорилгонууд Буряад-
областной партийна ор-
урда табигдаһан бай
лахын ажахын, соёлой
зорилгонуудые, хараа
тодорхойлхо, амгалан
шэнэ зорилгонууд бо-
байдалтай тааруулан,
хидхэлэй, суртал бодо-
эри шэнээр эрхилхэ хэ-
лоһон. Партийна хүдэл-
лайса хэмжээн шэнэ
тэнүүд болон зорилго-
эд тааруулгүй байба.

обкомой, областной
организацинин хүдэлмэ-
рүнуудые, дутуу дунда-
КП(б)-гэй ЦК саг сооны
«ВКП(б)-гэй Буряад-
обкомой хүдэлмэри ту-
-гэй ЦК-гай тогтоолые
Бурядад-Монголой об-
алтагүйгөөр дүүргэжэ
ай» 1945 оной октяб-
, «ВКП(б)-гэй Бурядад-
обкомой хүдэлмэридэхи
дануул тухай» 1946
ын 17-ной ВКП(б)-гэй
оолнуул дотор тэдэ ал-
дутуу дундануудые
хэмжээнүүд. обкомой
областной партийна
ажал ябуулга һай-
рануул заагдаһан юм.

партийна организаци
байдалда, ВКП(б)-гэй
барида тааруулха, хү-
эпэдхэн, республикын
эдэй, колхознигууд бо-
енциин хүсэлэл орол-
рбэдэхи табан жэлэй
ые дүүргэлгэдэ зо-

промышленностьдахи
ехэ болгохоһоо гад-
убликын индустриаль-
е улам үргэдхэхэ ехэ
улгануул хараалагдаа

енностиин, транспор-
ын предприятинуудай
айжаруулгын, социа-
өө үргэдхэлгын, шэнэ
түрүү технологи нэбтэ-
алай түрүү арга дүр-
үүлгын асуудалнууд
омой, горкомой, райко-
дприятинуудтахи пар-
зацинуудай гол анха-
гдаа. Промышленно-
эхэ хараа түсэбүүд,
анизацинуудай зорил-
дой, районуудай пар-
тэдэй суглаануул дээ-
й февраль, мартда ха-
е бэлэй.

ын промышленна хүг-
шухала асуудалнуу-
инь электрын хүсэ
ые хүгжөөхэ асуудал
ВКП(б)-гэй обком, рес-
равительство бии бай-
останцинуудай хүсые
энүүдые бариха хэм-
нуудые хараалан бэе-
РЗ-гэй ТЭЦ-эй гурба-
тодхогдоо. Хүдөө ню-
Голой ба бусад хэдэн
инууд ашаглалгада
бэлэй. Республикын
останцинуудай тодор-
хүсэн, 1945 онойхи-
да, 1950 ондо 35,9
электрын элшэ хүсэ
—66,2 процентээр
н.

партийна организаци
аза бэхижүүлхэ хэрэг-
хандуулаа. Галуута-
оуправлениин шахта-
техникээр, мүнөө үеын
зэбсэглэгдэж. Баян-
энэй баялиг ашаглаг-
бэлэй. Республикын
социалис мүрысөө үр-
рүүлһэнэй ашаар та-
үедэ нүүрһэ абалгые
аз болгоһон байгаа.

партийна организаци
промышленностиие
хэдэн хэмжээ ябуул-
лүүлээ. Модо бэлэд-
астогууд, пунктнууд
омхозууд эмхидхэгдэ-
Тэндэ партийна эхин
уд бии болгогдоһон.
юм, райкомууд тэдэ
үдые эмхидхэлэйнь
үүлһэн, үйлэдбэриин
е шиидхэхэ талаар
хи, үүргые дээшэ-

ой промышленностиин
дые хүдэлмэришэ-
ын кадрнуудаар бү-

ридүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаа. «Забайкаллес» комбинадай хүдэлмэришэдэй тоо 5 жэл соо 4,8 дахин олошороо һэн. Модо бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулга эхилһэн байгаа. Табан жэлэй үедэ «Забайкаллес» комбинадай модо бэлэдхэлгэ 5 үлүүтэй дахин ехэ болоһон.

Областной партийна организаци промышленностиин, транспортын, барилгын болон хэлхэз холбооной бусад һалбаринуудта шэнэ предприятинуудые бариха, хүдэлжэ байгаа предприятинуудые шэнэдхэн һэльбэхэ, үргэдхэхэ хэрэгые хүтэлбэрилөө. Дүрбэдэхи табан жэлэй үеэр Улаан-Үдын сэмбын фабрика, Сэлэн-Дүүмын мотоор заһабарилгын, Бэшүүрэй саахаран заводой барилга дүүрэһэн, Тимлюйгэй цементын заводой барилга захалһан юм. Нютагай гүрэнэй, кооперативна промышленностиин хэдэ хэдэн предприятинууд ашаглалгада ороо. Улаан-Үдын ПВРЗ-дэ, мяханай комбинадта, бусад предприятинуудта цехүүдые шэнэдхэн байгуулха, шэнээр бариха хүдэлмэри захалаа бэлэй. Эдэ бүгэдын эсэстэ республикын промышленностиин үйлэдбэриин гол фонднууд 40 гаран процентээр ехэ болоо һэн. Элдэб шэнэ продукци үйлэдбэрилэгдэдэг болоо.

Промышленностиин ургаха, хүгжэхэтэй хамта хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо олошороо. Республикын томо промышленна предприятинуудтахи хүдэлмэришэдэй тоо 1940 ондо 27 мянга байһанаа 1950 ондо 43,2 мянган хүн болоһон. Партийна организацинуудай хүтэлбэри доро тэдэнэрэй мэргэжэл, политическэ болон ажалай эдэбхи дээшэлүүлхэ ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байха. Бурядадай промышленностиин, транспортын предприятинуудта социалис мүрысөөнэй шэнэ түхэл маяг үргэнөөр дэлгэрээ һэн.

Республикын партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд гол, эрьелтын зөөри хэрэгсэл һайнаар ашаглахын, түүхэй эд, материал, түлишэ болон электрын элшэ хүсэ гамтайгаар гаргашалхын түлөө, үйлэдбэреэ болбосоноор эрхилхын, продукциин эрхим шанарай, ажалай түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ амжалта туйлаа. Улаан-Үдын мяханай комбинадта 1949—1950 онуудай үеэр эрхим шанартай продукци бүтээн гаргахын түлөө 1500 шахуу хүдэлмэришэдэй хабаадалгатай зуу гаран бригада тэмсэһэн юм. Тэдэнэй 42 бригадань, тэрэ тоодо коммунистнууд Ф. Самарин, Н. Марченко, Т. Таракановский гэгшэдэй толгойлдог бригаданууд «Эрхим шанарай бригаданууд» гэһэн нэрэ зэргэтэй болоо бэлэй. Улаан-Үдэ станциин депогой паровознигуудай бригаданууд 1950 ондо 3 миллион шахуу түхэриг алмаһан байгаа.

Москвагай «Калибр» заводой мастер М. Российскиин эхилһэн. хамтааран хүдэлхэ арга дүршэл ПВРЗ-гэй, сэмбын фабрикын олон цехүүд дотор, ТЭЦ-тэ нэбтэрүүлэгдээ һэн. Сэмбын фабрикада, Улаан-Үдэ станциин вагоной деподо, мүн бусад предприятинуудта түхеэрэлгэ ехэ бүтээсэтэйгээр ашаглаха гэһэн инженер Ковалёвой арга дүршэл нэбтэрүүлэгдэһэн юм. Доторойнгоо арга боломжонуудые ашаглахын, алмалтатайгаар хүдэлмэрилхын түлөө 1947 ондо эхилһэн патриотическа хүдэлөөн республикын промышленностьда түсэбһөө гадуур 35 миллион шахуу түхэриг абаха арга олгоо бэлэй. Машина бүтээлгын, металл үйлэдбэрилгын предприятинуудта металл түргэнөөр отолхо арга дүршэл нэбтэрүүлһэн.

Үйлэдбэриин үүсхэлшэд өөһэдынгөө жэлэй, табан жэлэй түсэбүүдые нилээд үлүүлэн дүүргэһэн байна. Бүхы дээрээ республика дотор өөһэдын табан жэлэй даабаринуудые 12,5 мянга гаран хүдэлмэришэд үлүүлэн дүүргээ һэн. Коммунистнууд Е. Г. Курочкин, М. А. Чырнышев, Р. Рабданов, Д. Ш. Сандакова болон бусад онсо шалгараһан юм. Олохон бригада, халаанууд, мүн тэрэшэлэн предприятинуудай бүхэли коллективүүд табан жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн байна.

1948 ондо Улаан-Үдын ПВРЗ үйлэдбэриин ехэ амжалтануудай түлөө правительствын дээдэ шагналда — Ленинэй ордендо хүртэһэн юм.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ шэлэй оньһожоруулагдамал заводой, ПВРЗ-гэй, мяханай комбинадай, судна заһабарилгын заводой, Зэдын комбинадай, Галуута-Нуурай рудоуправлениин, ГЭС-эй болон бусад предприятинуудай коллективүүд илалта туйлажа, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Улаан тугуудта, ВЦСПС-эй болон министерствэнүүдэй шангуудта хүртөө бэлэй.

Дайнай хойто үедэ дутуу дундануудай, бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, Буряадай хүдэлмэришэн анги партийна организацинуудай хүтэлбэри доро эршэмтэй шанга ажалаараа дүрбэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэн юм. Бүхы дээрээ республикын промышленность табан жэлэйнгээ даабаринуудые валовой продукци гаргалгаар 102,8 процент дүүргэһэн. Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ. шухала, шухала продуктнуудые бүтээн гаргалгаар дайнай урда тээхи хэмжээн нилээд ехээр үлүүлэгдээ һэн.

Дайнай хойтохи үедэ хүдөө ажахын талаар партийна организациин үмэнэ орёо, түбэгтэй зорилгонууд табигдаһан байха юм. Дайнай жэлнүүдтэ республика дотор малай тоогой гурбанай нэгэ шахуунь хороһон, мал ажалай ашаг шэмэ, тарилгын ургаса нилээд ехээр хороһон байгаа.

Партийна организацинууд хүдөө ажахы һэргээн бодхоохын, хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ олониитэ колхознигуудые, совхозууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдые элсүүлһэн байгаа. 1946 оной январьда партиин обком мал ажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөө зарлаад, мал ажалай гээгдэлые усадхаха хэмжээнүүд тэндэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Ивалгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхознигуудай үүсхэлээр колхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлахын түлөө социалис мүрысөөн дэлгэрээ бэлэй.

Партийна, совет зургаанууд «Хүдөө ажахын артелиин Уставые колхозуудта эбдэһэн ябадал усадхаха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй СНК-гай, ВКП(б)-гэй ЦК-гай 1946 оной сентябриин 19-нэй тогтоолые дүүргэлтэ болгон, хэдэ хэдэн шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээ. 1946 оной декабриин 1 хүрэтэр ниитын 26 мянга гаран гектар газар, 6 мянга гаран толгой мал, элдэб машинанууд болон түхеэрэлгэ колхозуудта бусаагдаһан байха. Олонхи колхозуудта ажалай бүтээсын нормонууд, сэгнэлтэнүүд шэнээр харагдаһан, хубилгагдаһан, захиргаанай хүдэлмэрилэгшэд үсөөрүүлэгдэһэн юм.

Бүхы дээрээ республика дотор дүрбэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэл хүдөө ажахын талаар бирагүйшэг үрэ дүнтэй байһан. Тэрэнэй шалтагаануудайнь нэгэн гэбэл, колхозууд, совхозуудые хүтэлбэрилхэ талаар партийно-совет зургаануудай хүдэлмэридэ канцелярска, албан хойрог арга хэрэглэгдэдэг байһан.Дайнай хойто тээхи үеын бэрхэшээлнүүдэй мүн лэ һаад хэһэниинь элитэ. Республикын олонхи районуудта тохёолдоһон ган гасуур ехэ хохидол ушаруулаа.

Энээнтэй, «1946 ондо ургасын хангалтагүй байһантай дашарамдуулан, Бурядад-Монголой АССР-эй колхозуудта, колхознигуудта туһалха хэмжээнүүд тухай» тогтоол СССР-эй Министрнүүдэй Совет августын 19-дэ гаргаһан байгаа.

«Дайнай хойто тээ хүдөө ажахы хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гай февралиин (1947 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд хүдөө ажахы хүтэлбэрилгын талаар партийна хүдэлмэреэ һайжаруулгада туһалаа. 1947 оной мартда болоһон обкомой пленум ВКП(б)-гэй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэмжээ ябуулга хараалһан байна. Партиин обком болон хүдөөгэй райкомууд колхозуудые, совхозууд, МТС-үүдые кадрнуудаар бүридүүлэн хангаха горитой хүдэлмэри хэһэн юм. 1947 ондо 1400 гаран механизаторнууд, элдэб мэргэжэлтэй 6600 шахуу хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын 366 мэргэжэлтэд бэлдэгдээ һэн. МТС-эй директорнүүдые политическэ талаарнь орлогшонорой тушаалда 36 хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд эльгээгдэһэн байгаа.

Колхозуудтахи партийна организацинуудай тоо 1946 оной январиин 1-дэ 337 байһанаа 1947 оной январиин 1-дэ 427 болотороо нэмэһэн, мүн колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдэй партийна организацинуудай коммунистнуудайнь тоо 4001 хүнһөө 7128 хүн хүрэтэрөө олошороһон юм. Таряан ажалай, тракторна бригадануудта, мал ажалай фермэнүүд дээрэ байгуулагдаһан партийна, партийно-комсомолой бүлэгүүд үйлэдбэридэхи партийна нүлөө ехэ болгохо хэрэгтэ горитой үүргэ дүүргээ.

Колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдэй партийна организацинууд комсомолой организацинуудай үүсхэл бадаруулан хүгжөөгөө. 1947 ондо колхозуудта залуушуулай 119 звено, залуушуулай тракторна 137 бригада болон комбайнай 95 агрегат байгуулагдаад, һайнаар хүдэлмэрилөө. 2170 комсомолшууд мал ажал дээрэ хүдэлмэрилөө.

1947 ондо республикын колхозууд, совхозууд һайн ургаса абаа һэн. Гектар бүриһөө 16,9 центнер ороохо таряа ургуулһан Хурамхаанай аймагай ажалшад илангаяа ехэ амжалта туйлаа. Олохон звенонууд болон бригаданууд гектарай 30—40 центнер таряа абаһан юм.

Республикын машинно-тракторна станцинууд тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэб 120,6 процент дүүргээ. Кабанскын, Саянтын, Хүрбын МТС-үүдэй трактористнууд ажалай ехэ бүтээсэ туйлаһан байна. Охин-Булагай МТС-эй Шевцовой, Кабанскын МТС-эй Дамбаевай, Саянтын МТС-эй Дымбрыловэй бригаданууд болон бусад гайхамшагта амжалтануудые туйлаа бэлэй.

1947 ондо республикын колхозууд, совхозууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэжэ, 5,2 миллион үлүүтэй пүүд таряа тушааһан. Олохон колхозууд мал ажал хүгжөөлгын талааршье бага бэшэ амжалтануудые туйлаа.

1947 ондо ороохо тарянай, бусад тарималнуудай ехэ ургаса абаһанай түлөө, мүн мал ажал хүгжэлгөөр ехэ амжалта туйлаһанай түлөө хүдөө ажахын 394 түрүүшүүл орден, медальнуудаар шагнагдаһан, газар тарялангай 17 эрхим мастернууд — колхозуудай түрүүлэгшэнэр Р. С. Бубеев, Г. Д. Дамбаев, Д. Ч. Цырендоржиев, звеньевоудуд болон бригадирнууд Р. В. Эрдынеев, С. Б. Чойропов, Ц. Б. Юндунов, Н. Б. Ринчино, Ш. У. Тугденов, Х. Д. Хуриганов, И. М. Терентьев, С. К. Киселёв, Н. Е. Конёва, Б-Ц. Т. Тугутов, Е. А. Трубчининов, тракторна бригаданудай бригадирнууд Ч. Е. Бадмаев, Ц. Ш. Бубеев, Б. С. Дымбрылов гэгшэдтэ Социалис Ажалай Геройн үндэр дээдэ нэрэ зэргэнүүд олгогдоһон юм.

XV областной партийна конференци (1948 оной апрель) хүдөө ажахын талаар 1947 ондо туйлагдаһан һайн үрэ дүнгүүдые тэмдэглээд, тэдэ амжалтануудаа батадхалгада, мал ажалай гээгдэлые усадхаха һайн хэмжээ абалгада, газар тарялангаа саашадань бүри болбосон һайнаар эрхилэлгэдэ хүдөөгэй коммунистнуудай анхарал хандуулаа һэн.

ВКП(б)-гэй эхин партийна организацинууд, райкомууд ниитын үйлэдбэрилгэ саашадань хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые элсүүлхын тула нилээд хүдэлмэри хэһэн байна.

Мал ажал хүгжөөлгын асуудалнуудые һайнаар шиидхэһэн партийна эхин организацинуудтай колхозуудта һайн үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Жэшээлхэдэ. Яруунын аймагай Эгэтын Адагай колхозой партийна организаци фермэнүүдтээ партийна бүлэгүүдые байгуулһан. 25 хүнһөө бүридүүлжэ агитколлектив эмхидхэһэн, колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлһэн, социалис мүрысөө эмхидхэһэн юм. Партийна организаци колхозойнгоо үйлэдбэриин һалбаринуудые хүгжөөлгын асуудалнуудые тодорхойгоор шиидхээ, артелиин правлениин ажал ябуулгые хиналта доро абаа бэлэй. Тэрэнэй үндэһөөр колхозой ниитын ажахы һайнаар хүгжэһэн байна.

Дүрбэдэхи табан жэлэй үедэ республикын колхозууд, совхозуудай таряан ажал оньһожоруулха хүдэлмэри нилээд нэмээ, ороохо тарянай, бусад ургамалнуудай тарилгын талмай үргэдхэгдөө. Трактораар хахалалгын, комбайнаар хуряалгын хэмжээн хоёр дахин шахуу ехэ болоо.

Советскэ правительство республикадамнай ехээр туһалһан юм. СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1949, 1950 онуудта Бурядадай хүдөө ажахые хүгжөөлгын асуудалнуудаар дүрбэн тогтоол абаһан байгаа. 1946—1950 онуудта республика дотор 1080 трактор, хүдөө ажахын ехэ техникэ абтаа. Колхозуудта удаан болзорой 11,5 миллион түхэригэй урьһаламжа үгтөө, тэдэнэй 2,4 миллион үлүүтэй түхэригэй (хуушан сэнгээр) үри хүнгэлэгдөө һэн.

Хүдөө ажахын талаар дүрбэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэгдээгүйшье һаань. Бурядадай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партийна организацинуудай хүтэлбэри доро тодорхой амжалтануудые туйлаа. Табан жэл соо хони ямаадай тоо 63,3 процентээр, эбэртэ бодо малай—39,6 процентээр, гахайнуудай—5,7 дахин, шубуудай—4,7 дахин олошороо. Ороохо таряа, хартаабха абалга зарим тэды ехэ болоһон.

Дүрбэдэхи табан жэлэй үедэ республикын ажалшадай материальна, соёлой хэмжээн нилээд дээшэлээ. Гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай розничо эд бараанай эрьесэ (ниитын эдеэ хоол оруулалсан) 1940 онойхитой сасуулхада, 1950 ондо хоёр дахин ехэ болоо. Больницануудай оро, үхибүүдэй яслинууд болон саадуудай багтааса нэмээ. Врачнуудай, дунда эрдэмтэй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо табан жэл соо хоёр дахин шахуу олошороо.

Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай тоо нэмээ һэн. Һуралсалай 1950/51 онуудта республика дотор юрэнхы эрдэмэй 678 һургуули, хүдэлмэришэн, хүдөө залуушуулай 45 һургуули хүдэлмэрилжэ, 108, 2 мянган хүн һуралсаа. Табан жэлэй һүүлшын жэлдэ вузууд болон тусхай дунда һургуулинуудта 5161 хүн һураа.

Табан жэлэй эсэс багта клуб, улаан булангуудай тоо 585 хүрэтэр, ниитын библиотекэнүүдэй тоо 390 хүрэтэр олошороо. Радиоузелнуудай, тогтомол, нүүдэл кино түхеэрэлгэнүүдэй тоо олошороһон байна

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр амгалан байгуулалтаяа эрхилжэ ороһон ушар шэнэ оршон байдалда тааруулан хүдэлмэреэ эмхидхэхэ, парти доторой демократи хүгжөөхэ, тэрэнэй эмхидхэлэй болон сурталай хүдэлмэри һайжаруулха. эхин партийна организацинуудые бэхижүүлхэ. дайшалхы шалабаринень дээшэлүүлхэ эрилтэ бүхы партиин үмэнэ. тэрэ тоодо Бурят-Монголой партийна организациин үмэнэ табигдаһан байха юм.

ВКП(б)-гэй обкомой. райкомууд болон горкомой хүдэлмэридэ олон бэрхэшээл, дутуу дутуу дундануул тохёолдоо һэн. Партийна организацинууд, илангаяа колхозуудайхи—үсөөн. эмхидхэлэйнгээ талаар һула байһан, олохон колхозуудта оройдоошье байгаагүй. Парторганизацинуудай гурбанай хоёр хуби шахуунь залуу коммунистнуудһаа бүридэнхэй, тиимэһээ хүсэд һайн теоретическэ бэлэдхэлгүй, сурталай хатуужалаар дутамаг байһан.

«Партиин ургалта тухай. ВКП(б)-дэ шэнээр орогшодой дунда ябуулагдадаг партийно-эмхидхэлэй. партийно-политическэ хүдэлмэри шангадхаха хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гай тогтоолые хүтэлбэри болгон партийна организацинуудые хүгжөөхэ, бэхижүүлхын тула областной партийна организаци тодорхой ябуулга хэһэн. Табан жэлэй туршада областной партийна организациин эхин эмхинүүдэй тоо 914-һөө 1244 хүрэтэр нэмээ (энэнь кандидадуудай партийно-комсомолой бүлэгүүдтэй хамта тоологдоно), тэрэшэлэн коммунистнуудай тоо 14697-һоо 21264 хүрэтэр олошороо.

Эхин партийна организацинуудай хүдэлмэри тухай асуудалнууд партийна комитедүүдэй бюро болон пленумүүдэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдадаг байһан юм. Обком, горком болон райкомууд партийна организацинуудай секретарьнарай зүблөө, семинарнуудые үнгэргэдэг байба. Обкомой дэргэдэ саг үргэлжын хоёр һарын курса, удаань партийна организацинуудай секретарьнарай зургаа һарын курса эмхидхэгдэһэн, хүдэлмэрилһэн юм.

Партиин ЦК-гай шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, областной партийна организациин парти доторой демократи үргэдхэхын тула хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгаа. Партийна суглаанууд, пленумууд болон партийна конференцинууд саг соогоо үнгэргэгдэдэг болоо.

1948 оной апрельдэ XY областной партийна конференци болоһон. Тиихэдээ урда тээхи конференциин һүүлээр 8 жэл болоод зарлагдаа һэн. Коммунистнуудай үзэл сурталай хатуужалые һайжаруулхын, олониитын дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгынгээ хүдэлмэри шангадхаха, соёл сурталай хүдэлмэридэхи дутуу дундануул болон алдуунуудые зайсуулха асуудалнууд тушаа ВКП(б)-гэй обкомой тоосоон соо, делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд дотор ехэ анхарал хандуулагдаһан байгаа.

Областной партийна организаци дүрбэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэхэдээ профсоюзай, комсомолой организацинуудта саг үргэлжэ түшэглэдэг, тэдэнэй үүсхэл болон эдэбхиие бадаруулха оролдолго гаргадаг байгаа. Өөрынгөө зэргэдэ 100 мянга шахуу гэшүүдтэй байһан республикын профсоюзай организаци хүмүүжүүлгын, соёл гэгээрэлэй, ажалай заршам бэхижүүлгын, социалис мүрысөө эмхидхэлгын асуудалнуудые һайса шиидхэдэг болоо. Түсэбтэ табан жэлэй үедэ областной комсомолой организаци нилээд ур гаа. эмхидхэлэй талаараа бэхижээ. Тэрэнэй зэргэдэ 1950 оной үеэр 27 мянган комсомолшууд бии байһан. Эдэнэр залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, спорт хүгжөөхэ гэхэ мэтэ нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

Совет албан зургаанудые, ажахын, профсоюзай болон комсомолой организацинуудые партийна талаарнь хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ үшөөл ехэ дутагдалнууд бии байһан. Олохон партийна организацинууд тэдэндэ тодорхой туһа хүргэдэггүй байгаа. Парти доторой хүдэлмэридэшье горитой дутуу дундануул бии байба. Олохон партийна организацинууд өөһэдынгөө зэргые олошоруулха хүдэлмэри бираажа ябуулаагүй. XV, XVI областной партийна конференцинүүдэй хоорондохи үе соо ВКП(б)-гэй гэшүүндэ кандидадуудаар 373 хүн абта[illegible] байха юм. Кандидадуудые. партиин залуу гэшүүдые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг байһан.

Коммунистнууд, бүхы ажалшадые политическэ талаарнь хүмүүжүүлгэдэхи бэрхэшээл зайсуулгада, ажахын ба бусад зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэрые элсүүлхэ зорилготой партиин суртал бодолой хүдэлмэри имагта шухала үүргэ дүүргээ. Дайнай хойтохи жэлнүүдтэ ВКП(б)-гэй ЦК сурталай хүдэлмэри шангадхаха хэмжээнүүдые абаа. Тиигэжэ сурталай хүдэлмэриин талаар бии байһан ехэ дутуу дундануудые элирүүлээ, шүүмжэлээ, тэдэниие зайсуулха хүдэлмэри ябуулаа һэн. Арад зоной дундахи пропагандын, политическэ хүдэлмэри һайжаруулха, буржуазна үзэл сурталда эсэргүү, хилын саадахи буржуазна соёлой үмэнэ һүгэдэхэ ябадалда эсэргүү тэмсэлээ шангадхахыень бүхы партийна органуудые ЦК уялгалһан байгаа.

Бурядад-Монголой партийна организаци ВКП(б)-гэй ЦК-гай заабариин үндэһөөр, үзэл сурталай хүдэлмэридэ бүри ехэ анхарал хандуулдаг болоо һэн.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, бүхы коммунистнуудай теоретическэ бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри үргэдхэгдэһэн, гүнзэгырүүлэгдэһэн юм. ВКП(б)-гэй бүхы райкомуудай дэргэдэ жэлэй, хоёр жэлэй һуралсалай болзортой үдэшын партийна һургуулинууд эмхидхэгдэһэн, харин ВКП(б)-гэй Улаан-Үдын горкомой дэргэдэ марксизм-ленинизмын үдэшын университет эмхидхэгдэһэн байгаа. 1949/50 оной һуралсалай жэлдэ 509 полит-һургуули, районно үдэшын һургуули, марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ 13 мянга гаран хүн, юрэнхы эрдэмэй үдэшын һургуулинуудта. вузуудта (очноор, заочноор)—1800 гаран хүн һурадаг байгаа. 5 мянга гаран коммунистнууд марксистско-ленинскэ теори өөһэдөө бэеэ даагаад шудалдаг байһан. Һуралсалай 1950/51 онуудта 24776 комсомолец партийна, комсомолой һуралсалда элсүүлэгдэһэн байгаа.

ВКП(б)-гэй райкомууд. горком болон обком пропагандистнуудые бэлдэхэ, шэнэдхэн бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулаа.

Табан жэлэй үедэ республикын олохон партийна, совет болон комсомолой хүдэлмэрилэгшэд областной, областьнууд хоорондын партийна һургуулинуудта, ВКП(б)-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна дээдэ һургуулида, тэдэнэй дэргэдэхи курсануудта, бэлэдхэлэй, һэльбэн бэлдэхэ һургуулинуудта һуралсаа. 1945 оной сентябрьһаа 1950 оной апрель хүрэтэр 450 шахуу партийна, совет хүдэлмэрилэгшэд партийна һургуулинууд, курсануудые дүүргээ. Тэдэнэй эсэстэ хүтэлбэрилхы кадрнуудай шанар һайжараа. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй обкомой номенклатурада бага эрдэмтэй хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 1946 оной январиин 1-дэ 26,3 процент байһан аад, 1950 оной апрель багта 13,9 процент хүрэтэр үсөөрһэн, тиихэдэ дээдэ, хүсэдбэшэ дээдэ эрдэмтэй хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 12,8-һаа 26,4 процент хүрэтэр нэмэһэн юм.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудые дэбжүүлхэ, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ захиралга зонхилолго хэрэглэхэ, ходо һэлгэхэ мэтын дутуу дундануул, алдуунууд үшөөл бии байһан. Дайнай, дайнай хойто тээхи үеын хүшэр жэлнүүдтэ урган дэбжэһэн хүтэлбэрилхы кадрнууд республикын арадай ажахые һэргээн бодхоохо, хүгжөөхын тула ехэ юумэ хээ. Эдэ жэлнүүдтэ Б. Л. Лобсанов, В. М. Кучеров, И. П. Култышев, С. М. Иванов, Д. Ц. Цыремпилон болон бусад бюрогой гэшүүд байһан юм. А. А. Балханов, О. А. Борисов, И. Б. Будаев, П. Б. Будаев, Ч. Д. Доржиев, Д. Ж. Жалсабон, А. И. Козель, И. Н. Мирошниченко. С. В. Митякин. А. У. Модогоев, П. Е. Ножкин, А. И. Попов, Д. С. Санжимитынов, В. А. Сахьянов, Р. С. Сафронов, Б. С. Семенов, А. П. Стрельников, А. А. Хамаганов, С. С. Чупиков, Б. Б. Шагдыров болон бусад обкомой харюусалгата тушаалнуудта, райкомуудай нэгэдэхи секретарьнуудаар хүдэлмэрилөө һэн

Областной партийна организаци дүрбэдэхи табан жэлэй үеэр ажалшадай дунда ниитэ-политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

Ниитэ-политическэ, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин асуудалнууд ВКП(б)-гэй райкомуудай, горкомой, обкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг, партийна комитедүүдэй пленумүүд дээрэ табигдадаг байгаа. Республика дотор 10-аад мянган хүн агитаторнуудаар хүдэлмэрилһэн, тэдэнэрэй олонхинь коммунистнууд байһан юм. 1948 ондо республика дотор политическэ, юрэнхы эрдэм дэлгэрүүлхэ бүхэсоюзна бүлгэмэй отделени, ВКП(б)-гэй обкомой, горкомой, райкомуудай дэргэдэ элидхэлшэдэй бүлэг эмхидхэһэн, республика дотор соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха управлениин, районуудай таһагуудай дэргэдэ лекторнуудай бүлэгүүдые эмхидхэһэн ябадал арад зоной дунда лекционно пропаганда, политическэ хүдэлмэри шангадхалгада туһалаа.

Областной партийна организаци ниитэ-политическэ хүдэлмэриие ябуулхадаа, ажалшадые интернациональна үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг байгаа. Бурядад ороной арад зоной дунда лекци, элидхэлнүүдые түрэлхи хэлэн дээрэнь хэхэ хэрэгтэ партийна организацинууд анхарал табидаг һэн. Клубууд болон соёлой байшангуудай хүдэлмэри нилээд һайжаруулагдаһан.

Үзэл сурталай асуудалнуудаар ВКП(б)-гэй ЦК-гай гаргаһан тогтоолнууд, бүхэсоюзна научна дискуссинууд областной партийна организаци дотор үзэл сурталай хүдэлмэри һайжаруулгада шухала үүргэ дүүргэһэн юм.

Шэнжэлхы хүдэлмэриин ямар байһан тухай. тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудалнуудые, литература болон искусство хүгжөөлгые республикын уран мэргэжэлтэдэй холбоонуудай, эрдэм-шэнжэлгын эмхи зургаануул болон вузуудай партийна организацинууд үргэнөөр зүбшэн хэлсэдэг байгаа.

Хизаар нютагай түүхэ, бурядад хэлэн. арадай бүтээлдэ хабаатай зарим зохёолнууд доторхи, республикын зарим уран зохёолшодой зохёолнууд соохи дутуу дундануул, алдуунууд сурталай асуудалнуудаар ВКП(б)-гэй ЦК-гай гаргаһан тогтоолнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ элирүүлэгдэһэн. шүүмжэлэгдэһэн юм. Гэхэтэй хамта хүтэлбэрилхы зарим хүдэлмэрилэгшэд, уран зохёолшод болон эрдэм наукын ажал ябуулагшад элидхэлнүүд, зохёолнууд, хэлэһэн үгэнүүд дотороо зарим уран зохёолшодой, эрдэмтэдэй зохёолнуудта буруу сэгнэлтэ үгэдэг, буржуазна национализм, космополитизм бии гэжэ үндэһэгүйгөөр гэмнэн шүүмжэлдэг байгаа.

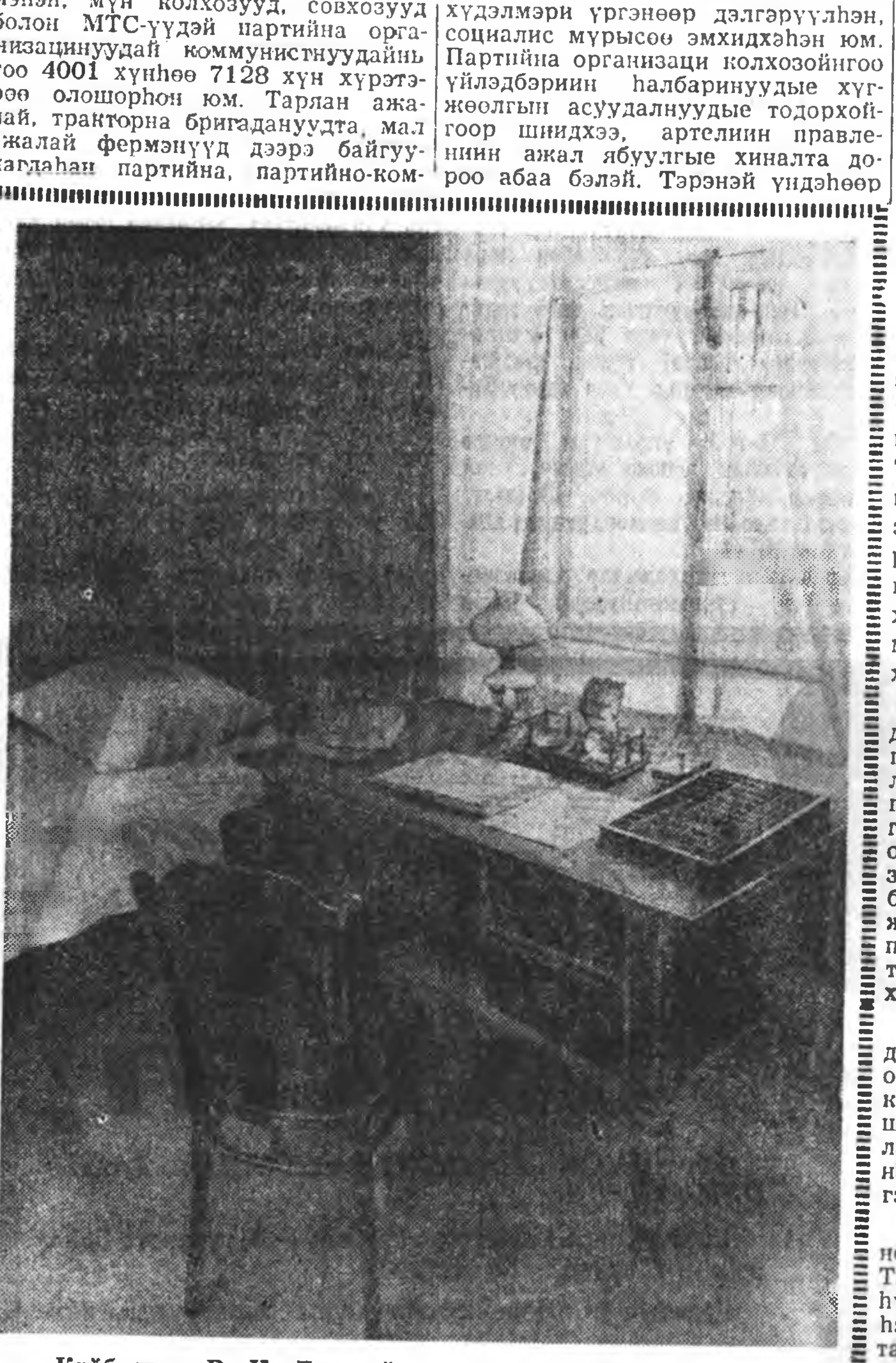
Иимэ юумэнэй болоошье һаань. эрдэм ухаанай эмхи зургаануудай, уран бэлигтэнэй холбоонуудай партийна организацинуудта партиин шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр соёл суртал — хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулагдадаг. тэдэнэй ажал ябуулгадахи дутуу дундануул элирүүлэгдэдэг, зарим уран зохёолшодой. эрдэм ухаанай зарим хүдэлмэрилэгшэдэй зохёолнууд соохи алдуунууд зайсуулагдадаг байгаа. Түүхэшэднай дүрбэдэхи табан жэлэй үедэ Бурядадай хоёр том түүхэ бэшэжэ ороһон юм. Бурядад-Монголой оперо, баледэй театр болгогдон шэнээр эмхидхэгдэһэн хүгжэмтэ-драмын театр «Мэдэгмааша», «Байгал дээрэ» гэжэ бурядад оперонуудые табяа. Бурядад драмын театр ба филармони хүдөөгэй зониие соёлой талаар хангаха ехэ хүдэлмэри хээ. Уран зураашад С. Сампилов, Р. Мэрдыгеев, А. Окладников, А. Тимин, Г. Павлов болон бусад дайнай хойтохи жэлнүүдтэ өөһэдынгөө зохёолнуудаар арад зониие баярлуулаа. Х. Намсараевай «Үүрэй толон». Ж. Тумуновай «Нойрһоо һэриһэн тала», Ч. Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржо» гэһэн романууд бурядад литературада түрүүшынхеэ бии болоо.

ВКП(б)-гэй ЦК-гай шиидхэбэреэр 1950 оной эсэс багта бурядад литературын вечернүүд Москвада боложо, тэрэнэй хүгжэһэниие харуулаа.

Тиимэ болохолоороо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай илалта түгэсөөр дүүрэһэнэй һүүлээр Бурядад-Монголой областной партийна организаци партиин ЦК-гай хүтэлбэри доро. шэнэ зорилгонуудтай тааруулан, хүдэлмэреэ шэнэдхээ һэн. Бурядад-Монголой АССР-эй ажалшад ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, дайнай хойто тээхи түрүүшын табан жэлэй үедэ промышленность, хүдөө ажахы болон соёл культураяа хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаа.

Бурядад-Монголой АССР-эй ажалшад ехэ бэрхэшээлнүүдые дабан гаража, дайнай хойто тээхи түрүүшын табан жэлэй үедэ промышленность, хүдөө ажахы ба соёл гэгээрэлээ хүгжөөхэ хэрэгтэ эли бодо амжалтануудые туйлаа һэн.

П. И. БАРТАНОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат,
Ф. И. ШУЛУНОВ,
экономикын эрдэмэй кандидат.

Куйбышев. В. И. Ленинэй гэр—музей. 1890—1893 онуудта Ульяновтанай бүлэ энэ гэр соо ажаһууһан юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Ленинэй таһалга.

ТАСС-ай фото.

Х. Н. НАМСАРАЕВАЙ түрэһөөр 80 наһанай ойдо

ТУҺА НЭМЭРИНЬ СЭГНЭШЭГҮЙ ЕХЭ

Хоца Намсараевтай хөөрэлдэһэн, нүхэсэһэн хүнүүд тэрэнэй айхабтар хүхюу, шогтой залитай, енеэдэ зугаатай байһыень мүнөөшье һанан дурдажа, уран зохёолшо тухай һонёор хөөрэлдэдэг. Эдэ хөөрэлдөөнүүд дээрэһээнь бидэ сэсэн ухаатай, оюун бэлигтэй, түрэл арадайнгаа түүхэ, зан абари ба хэлэ һайн мэдэхэ зохёолшон байгаа гэжэ мэдэхэ болонобди. Энээние Х. Намсараевай зохёолнууд дээрэшье ажаглажа болоно. Ажабайдалай хүйтэн, халууни нилээд үзэһэн, тиимэһээ Совет засагай, Коммунис партиин хэрэг үйлые үнэн зүрхэнһөө дэмжэн, тэрэнэй габьяа тухай, шэнэ саг тухай домоглоһон үбгэн—үльгэршэ; Эхэ оронойнгоо түлөө тэмсэлдэ, баатар халуун ажалда арад зоноо уряалһан хурса үгэтэ агитатор; үнгэрһэн сагай үлэгдэл ба залхуу хойрог, һэбхи ба мэхэшэ хүнүүдые булад гуурһаараа добтолон һүнөөдэг сатирик: арад зоной дунда хододоо энеэдэ наада гаргажа, тэдэнэй зүрхэ сэдьхэлые урма баяраар бадаруулжа ябадаг хүхюу хошонгууша—иимэ олон ондоо шэнжэтэй туужашанай образ уран зохёолшын өөрынь зохёолнууд дээрэһээ гаража ерэдэг. Тиихэдээ энэ туужашан хөөрөөгөө хоёр янзаар удхалдаг байна. Нэгэдэхинь—зохёолойнгоо үйлые гурбадахи нюурһаа хөөрэн харуулна, хоёрдохинь — нэгэдэхи нюурһаа, тиихэдээ автор зохёолойнгоо гол герой болоно гэхэ гү, али удхыень өөрөө сэхэ хөөрэжэ харуулна.

Жэшээ болгон, 1926 ондо «Эрдэм ба шажан» гэжэ сэдхүүлдэ толилогдоһон «Үбгэн Гэлэнэй үгэ» гэжэ поэмыень абажа харая. Зохёолшо энэ поэмээ хойшодонь бүри заһан мүлижэ, айхабтар һонин, хурса болгоһон байха юм. Шашаг Гэлэнэй ушаралта ябадалнууд тухайгаа хөөрэхэдэнь үнэншэнгүй байхын аргагүй. Юундэб гэхэдэ авторай «биб» гээд эхилхэдэнь поэмэ доторхи бүхы үзэгдэлнүүд тон бодото шэнгеэр ойлгогдоно бшуу. Зохёолойнгоо удхаһаа дулдыдуулан, автор хөөрөөгөө мүн ондо ондоо болгоно. Тиигэжэ зарим газарта эршэдэн, сэдьхэлээ хүдэлэнгеэр, ехэ дээрэһээ абажа туужална, нэгэ заримдаа а..ндан намдуурижа, түбшэн хөөрөөндэ ороно, үгышье һаа ехэ енеэмээр, халагламаар гү, али урмаа хухармааршье хөөрэнэ. Бадмын өөр тухайгаа бэеэ дээгүүр абхуулан, һаахар, бараг янзаар хэлэжэ эхилэгшэдэ орходоо элдэб енеэдэтэй, наада барима ушарнуудта ороһон тухайгаа хөөрэлгэнь авторай энэ геройн тухайгаа өөрынгөө һанамжые хэлэжэ, тус образой онсо сатирическэ байһые харуулхадань туһална. Жэшээнь, үбгэн Гэлэнэй үгэеэ эхилжэ, өөр тухайгаа бараг янзаар хөөрэжэ захалхадань, энээниинь наада бариһан авторай тэмдэг түрүүн бүрүүлхэнээр үзэгдэнэ. Тиигээд поэмын үйлын саашаа хүгжэхэ бүри, гол геройн ямар хүн байһанаа элирүүлхэ бүри авторай тэрэ енеэдэн эли болон Гэлэнние ойлгоходомнай туһална. Эдэ бүгэдые Х. Намсараев буряад хэлэнэй баялигые, элдэб оньһон, хошоо үгэнүүдые хэрэглэн туйлана. Эндэхэнэ мүн баһа иимэ нэгэ шухала зүйл тэмдэглэмээр. Тэрэ юуб гэхэдэ, Бадма өөр тухайгаа хөөрэхэдөө уншагшадта «Яба гайхагты» гэжэ үнэн нюураа сэлинэ. Энээхэн үгөөр мүн авторшье герой тухайгаа һанамжаяа хэлэнэ ха юм. Тиигэжэ зохёолшын өөрынь нюур, тэрэнэй партийна үнэн сэхэ үзэл бодол харагдажа үгэнэ.

Харин «Үүрэй толон» гэжэ роман болоод туужанууд ба рассказуудыень абажа харахада, Х. Намсараев эдэ зохёолнуудаа олонхи ушарта гурбадахи нюурһаа бэшэһэн байха юм. Тиихэдээ тэрэ урданай мунхаг байдалые, баяд ноёдой хомхой хуурай зан абарие хайра гамгүйгөөр наадална. Харин «Үншэдэй үхэл», «Эзэн ба боол» гэхэ мэтэ рассказууд зохёолшын хүнние хайрлаха сэдьхэлые, тэрэнэй гумаанис үзэл бодолые гэршэлнэ. ~~Хэр~~ бэеэ «Цыремпил», «Үүрэй толон» гэжэ зохёолнуудыень абажа хараа һаамнай, энэ гурбадахи нюурһаа бэшэлгэнь арадай тэмсэлые, арадай түлөөлэгшэдые, арюун һайхан инаг дура, хани нүхэсэл харуулхадань эгээл тааруу байна бшуу. Ямар нэгэн ушар үйлын бодото гэршэ байһан мэтээр иигэжэ гурбадахи нюурһаа туужалхадань, авторай хэлэжэ байһан юумэндэ уншагшад этигэхэ болоно. Энэ этигэлые уншагшадта найдуулмаар хөөрэхын тула ехэ бэлиг, баян дүршэл хэрэгтэй. Энэ талаар Х. Намсараев ёһото далай мэтэл даа.

Хэлээшээ баталхын тула нэгэ бага дэлгэрэнгыгээр хөөрэе. Хоца Намсараев хадаа арадай аман үгын зохёолой гоё һайханиие үндэрөөр сэгнэжэ, тэрэнэй баялигые онсоор, имагтал өөрынгөө бэлигтэ таарамаар хэрэглэжэ шадаһан зохёолшо юм. Тиихэдээ удхынгаа талаар шэнэ зохёолнуудые бүтээдэг байгаа. Тэрэнэй энэ шэнжэнь бүри түрүүшынь прозаическа зохёолнууд дээрэһээ эли харагдажа эхилһэн гээшэ. Жэшээ болгон суута «Тахуунайе» абажа харая. Эндэ автор хөөрөөгөө олые мэдэхэ, ойлгохо болоһон үбгэнэй үгөөр эхилнэ. Тиигэжэ хөөрэгшынгөө образдо тэрэ ороод, сэхэ уншагшадта гү, али шагнагшадта хандана. Тиихэдээ тэрэнэй мэдээ, дуулаагүй гү, али хараа үзөөгүй юумэ хэлэхэ гэһэн байха юм. Үгышье һаа, тэдэнэйнгээ мэдэһэн дуулаһан, хараһан үзэһэншье һаа тус үзэгдэлөө зүб ойлгоходонь туһалха гэжэ оролдоһоншуу. Иимэ маягтайгаар бэшэгдэһэн рассказуудынь ехэнхидээ «Урда сагта һэн ха...» гээд лэ эхилдэг. Энэнь жэшээ гэһэн шэнги гү, али ойлгожо абагты гэһэншүү удхатайгаар уншагшадые һэргымжэлүүлнэ. «Тахуунайшье» иимээр лэ эхилдэг. Тиигээд саашаа авторай хөөрөөн үргэлжэлхэдөө гол геройнуудайнгаа түхэл шарайда ороно. Эдэ портредүүдтэнь харуулагдаһан хүнүүд ехэ томо болгогдоһон байна. Тиимэһээ, жэшээнь, лама Тахуунай хоёрой ямаршуу хүнүүд байһыень хүрэһөөр лэ тухайлаадхина бшуубди. «Нэгэ дасанда нишэ тиишээ гүйдэлтэй, эмшэ гүрэмшэ, шалхагар, пилхагар, табхар улаан лама байһан юм ха». Эндэ, жэшээнь авторай гурбадахи нюурһаа хөөрэхэһөө гадна, геройнуудаа ямар хүнүүд байгааб гэжэ элирүүлхэнь эли харагдана бшуу. «Энэ ламын хажууда хүдөөһөө һаяхан асарһан, нэгэ үгытэй хүнэй хүбүүн, тархагар харахан Тахуунай гэдэг байгаа һэн. Энэ Тахуунай гэдэг эдихэ хоолгүй, үмдэхэ хубсаһаар ехэ тулюур, ямар нэгэн хөөбэреэ шэрэһэн хонин шэнги, онги набта һүрэжэ, улаан мяхаа харуулан, үл хоол таһаржа, үлдэжэ харанхалжа ябадаг байгаа һэн». Иигэжэ Хоца Намсараев уншагшадтаа Тахуунайда ямараар хандахыень туһалжа үгэхэһөө гадна, эдэ хүнүүдэй саашадаа юу хэжэрхихэ шадалтай байһые этигүүлнэ. Тархагар харахан Тахуунай, үгышье һаа данхар Галдан, далюу Рабдан, алсагар Мархай — булта арадай түлөөлэгшэдшье һаа, һүрхэй сэбэр хүнүүд гэжэ хэлэгдэнэгүй, зүгөөр хэрэг үйлэтэйнь танилсаад байхада тэдэнһээ юу хүлеэжэ боломоор хүнүүд байнаб гэжэ харуулагдана бшуу. Тиимэһээ автор геройнуудайнгаа хэршье тархагар харахан, далюу, алсагар байбашье, тэдэнэйнгээ тала барижа, сэдьхэлэйнь һайханиие, ухаанайнь сэсэниие омогорхон магтадаг байна. Харин тиихэдэ лама тухай гү, али мүлжэгшэ ангиин түлөөлэгшэд тухай хөөрэхэдөө, тэдэниие үзэн ядажа байһанаа эли харуулна. Энээнээ геройнуудайнгаа үйлэ хэрэгүүдээр гэршэлнэ. Жэшээнь, «Тахуунайда» лама шаби хоёрой зүрилдөөн нэгэ үгые (Хүн хадаа хүндэл адляар) хоёр ондоогоор ойлгоһонһоо эхилнэ. Зүгөөр Тахуунай ламын «хүндэл адляар» гэһэн үгые зүб ойлгожо ядаагүй, тэрэ өөрынгөө лаб шадаха арга олоһондоо баярлажа, ламые элдэблэхэ гэбэ бшуу. Иигэжэ тэрэнэй мэхэтэйхэн, аргаа олоходоо шадамархан байһаниинь элирнэ. Энэ ушараар бусадые һонирхуулжа байһан хөөрэгшэ геройнгоо тала барижа, тэрэнэйнгээ һанаамгайда бахархажа, өөрөө ямар хүн байһанаа баһал харуулна. Энэмнай арадай түлөөлэгшэ, тэрэнэй үгэ хэлэниинь, хошон зугаань, бэлигынь ёһото далай мэтэ байха юм. Жэшээ холоһоо бэдэрэлтэгүй. «Тахуунай» гэжэ рассказ соомнай: «...таршалан бодоод, тагнагар улаан хамартаа тамхи ехээр гударжа, зунай бухын зоходожо байһандал...» «Амаа ангайшоод сэлхэр-сэлхэр гүйжэ ябаба»... гэһэн, мүн бусадшье ёһото эрдэниин шулуундал, гайхамшагаар яларһан үгэ, мэдүүлэлнүүд хэды олон бэ! Энэ хэлээшээ улам баталхын тула лама тушаа хандажа хэлэһэн, тэрэниие харуулһан хэдыхэн үгэнүүдыень дурдая. Автор лама шаби хоёрой хоорондо болоһон нэгэ хөөрэлдөө дурдана, тиихэдээ Тахуунайн ламаяа нохойтой жэшэн хэлэжэ байһые бидэндэ харуулна. Тахуунай иигэжэ ламада хөөрэнэ: «Һайса таняагүйб, габжа юумэ гү, гэбшэ гү, харахадамни, хара үһөөр үһэлһэн, хажуу тээгээ хөөбэритэй, ута шорногор хамартай, олон хурса шүдэтэй, хоёр хабхаг шэхэтэй, хойноо зүүһэн сабиратай...» Энэ ламынгаа айлаар дэншэжэ ябаһые Тахуунай нигэжэ дурдана: «...аяар тэрэ хойно хүсэ[...] гэхэдэмни, түрүүшын б[...] айлдажа дүүргээд, һүүл[...] лэгтэ ороод айлдажа бай[...] шэ». Эндэ лама теэд ухаа[...] мунхаг һэн тула бүлэнсэг[...] тогтожо һаридаг нохойтой[...] һэнээ ойлгонгүй үлэшэна[...] саашань Х. Намсараев го[...] гоо үгөөр ламын саашан[...] заяанда иимэ сэгнэлт[...] «...алда хара тулуурые үр[...] хэдэмни... янгаа ягнаад, да[...] наад, Улаан хадын үбэртэ[...] һуга табихам гэжэ за[...] даа».

Иимэ гайхалтай сэсэн, [...] тэй, енеэмэшье, баярламан[...] хирмашье жэшээнүүд Хо[...] сараевай зохёолнуудта [...] олон одо мүшэд мэтэ эле[...] жа, гайхуулжа байдаг. Т[...] дые олоор дурдаха аргаг[...] һээ гансахан рассказ соо[...] рим тэдыень түүбэбди. Те[...] найшье хадаа Хоца Нам[...] ямархан бэлигтэй, дүршэл[...] хэн баян арадай зохёолш[...] бага зэргэ харуулба бш[...] гэжэ һананаб. Гэхэтэй х[...] ряад уран зохёолой үнда[...] табигшадай нэгэн бай[...] Намсараев зохёолнууд [...] ямараар харагдадаг бай[...] энэ темын гүнзэгы ехэн[...] Энэмнай тусгаар ехэ ш[...] темэ гээшэ ха юм даа. Ти[...] ахамад зохёолшынгоо зох[...] лай энэ талада эрдэмт[...] анхарал хандуулха бэзэ [...] нагдана. Бэлигтэй туужа[...] рэгшэ, уран зохёолшо бай[...] ашаар Х. Н. Намсараев[...] дай литература ба [...] оруулһан туһа нэмэри [...] сэгнэгдэшэгүй ехэ байна [...]

И. ХАМГУ[...],
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй к[...]

Аргентинэдэ Ленинскэ ой үнгэргэхэ тухай

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС). «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе һайндэрлэхэ тухай» Аргентинын Коммунис партиин XIII съездын резолюциие «Нуэстра Палабра» газетэ толилоо.

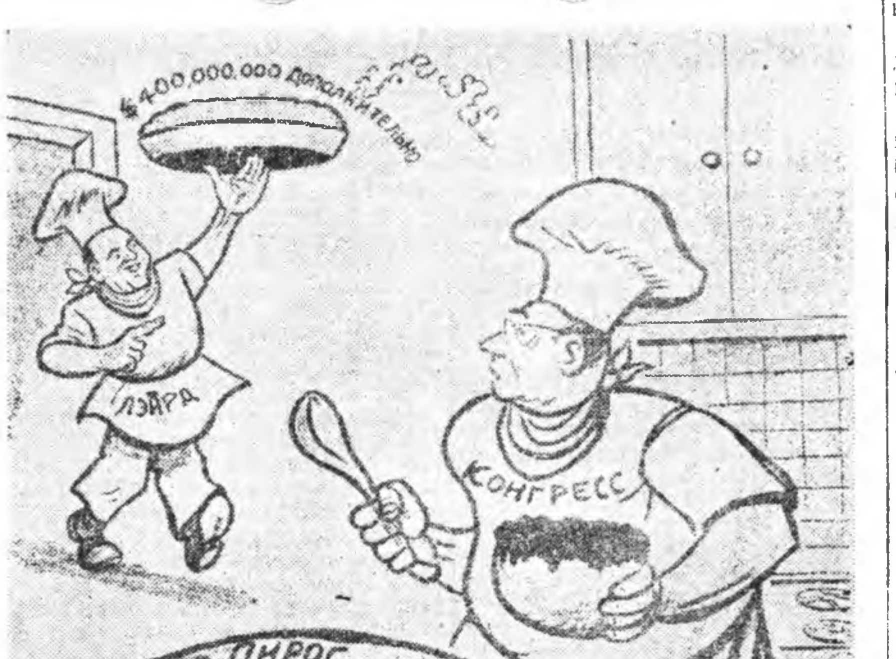
«Эхэ оронойнгоо дэбжэлтын түлөө эрид шангаар тэмсэдэг хүдэлмэришэд, таряашад, залуушуул болон эхэнэрнүүдые, интеллигенциин түлөөлэгшэдые, тэрэшэлэн бусад бүхы хүнүүдые Коммунис партиин зэргэдэ орохыень В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе һайндэрлэлгын үедэ» Аргентинын Коммунис парти уряална гээд энэ документ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Ойн хүндэлэлдэ

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан теоретическэ конференци Уругвайн «Галипон» гэжэ театрай зал соо болоо. Хүдэлмэришэд, студентнүүд, интеллигенциин түлөөлэгшэд театрай зал соо олоороо суглараа.

Уругвайн Коммунис партиин эмхидхэһэн конференци дээрэ партиин ЦК-гай гүйсэдкомой гэшүүн Вальтер Сансевьеро үгэ хэлээ. Латинн Америкэдэхи национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй хүгжэлтэдэ Ленинэй үзэл сурталай ехэ нүлөө үзүүлхые тэрэ тэмдэглээ. «Ленин ба соёл культура» гэһэн темээр Уругвайн багша Луис Сильва Реерман элидхэл хээ.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнние байгуулагшын ажабайдал ба ажал ябуулгые харуулһан фотовыставкэ театрай фойе соо эмхидхэгдээ.

США-гай оборонын министр Лэйрд сэрэгэй гаргашада 400 миллион доллар нэмэжэ һомолхо тухай эрилтэ хээ.

(ГАЗЕТЭНҮҮДҺЭЭ АБТАБА).

Лэйрд — хүлеэ, пеэшэн руу бү таби.
Америкын «Арми таймс» газетэһээ абтаһан зураг.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО: ХИЛЫН ГААНАҺАА

Патриодуудай сохилтонууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Зялай ба Контум провинцинуудта майн 13-һаа 17 хүрэтэр американо-сайгон сэрэгүүдтэй байлдаа хэхэдээ, арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд дайсанай 300 гаран солдат ба офицерые, тэрэ тоодо США-гай 200 сэрэгэй алба хэгшые хүлһөөнь буулгаа гээд Освобождени гэжэ хэблэлэй агентство Урда Вьетнамһаа мэдээсэнэ. Урда Вьетнамай патриодууд 67 сэрэгэй автомашиные усадхаа, 4 вертолёдые буудажа унагаагаа, олон буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл буляажа абаа.

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанда сохилтонуудые хэжэл байһаар. Освобождение агентствын дамжуулгада үндэһэлэн, Вьетнамай информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Плейкэһээ гурбан километртэ американ сэрэгүүдэй эзэлжэ байһан газарые сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд майн 17-ной үглөөгүүр тобтолжо, дайсанай 50 шахуу сэрэгэй алба хэгшые, 8 танк болон хэдэн бронемашина усадхаа.

Урда Вьетнамай патриодууд эдэ үдэрнүүдтэ 19-дэхи номерой харгы дээгүүр американ сэрэгүүдэй харуулай отрядуулай гарахада, далда газарһаа гэнэдхээжэ буудаа. Тэрээнһээ уламжалан, 25 ашаанай машиные дайсан алдаа. 14-дэхи номерой харгы дээрэ дайсанай ашаанай машинануудай колонно добтологдоо. Богонихон сат соо байлдаанай болоходо, 10 автомашина усадхагдаһан байна.

КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй заседани

ПРАГА. (ТАСС). КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй заседани майн 20-до Прагада боложо, КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Г. Гусак түрүүлэгшээр һуугаа. ЦК-гай майн пленумдэ бэлдэхэ асуудалнууд заседани дээрэ хаража үзэгдөө гээд ЧТК агентство мэдээсэнэ.

Соёл культурын, наукын, гэгээрэлэй талаар Советскэ Союзтай харилсаа холбооной ямараар һайжаруулагдажа байһан тухай мэдээсэлые Президиум зүбшэн хэлсээ. Эдэ һалбаринуудаар чехословак-совет харилсаануудые амжалтатайгаар хүгжөөхэ эрхэ байдал удаанаар бии болгогдоно гээд Президиум тэмдэглэһэн байна. Ороной национальна ба интернациональна хүсэл эрмэлзэлгэнүүдтэ, культурна заншалда тааруугүй байдалай тохёолдоһонһоо уламжалан, һанаагаа зобожо байһанаа Президиум элирхэйлэн мэдүүлээ. Чехословакиин ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи нягта һайн культурна холбоо барисаае һэргээхэ гэжэ эрмэлзэгшэдэй оролдолго заседани дээрэ дэмжэгдээ. Энэ талаар хэдэн хэмжээ ябуулгануудые Президиум һанамжалан дурадхаа.

Студентнүүдэй дундахи байдал мүнөө үедэ угаа орёо болонхой, мүнөөнэй политическэ оршон байдалда ба Коммунис партиин, национальна фронтын хараа шугамда хандалгаар угаа ондо ондоонууд һанамжанууд гарадаг гээд дээдэ һургуулинуудай студентнүүдэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, Президиум тэмдэглэһэн байна. Студентнүүдэй хүдэлөөе эмхитэй гуримтай болгохо талаар хүсэлэл оролдолгын гаргагдаһанай ашаар һанал бодолой алгасалдаан горитойгоор тодоржо, өөһэдынгөө аша туһала студентнүүдые хэрэглэхые эрмэлзэгшэд гансаардалгада орожо эхилээ.

Урэ багатай, тааруугүй радикализмын үлэгдэлнүүдые зайсуулгада өөһэдынгөө ба ниитын асуудалнуудые шиидхэлтэдэ һайнаар хабаадаха хэрэгтэнь студентнүүдэй хүдэлөөндэ партийна бүхы органууд ба организацинууд туһалха ёһотой гээд Президиум онсолон тэмдэглээ.

Ниитын организацинуудтахи хүтэлбэрилхы тушаалнуудта хүдэлдэг коммунистнуудай ажал ябуулга заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Президиум хадаа партийна шиидхэбэринүүдые хамгаалха ба бэелүүлхэ талаар тэдэнэй эдэбхиин һуларһые заагаа, партийна шиидхэбэринүүдые шууд сэхээр дүүргэхын түлөө ямаршье ажалда байһан коммунистнуудай тэмсэхэ уялгатай байһыень онсолон тэмдэглээ. Энэ асуудалаар тодорхой тогтоол баталан абтаа.

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Москвада болохоёо байһан уласхоорондын зүблөөндэ бэлдэхэ талаар комиссиин заседаниин болохоёо байһантай холбоотой асуудалнуудые Президиум түгэсхэлдөө зүбшэн хэлсэһэн байна.

ФКП-гэй КАНДИДАДЫЕ ДЭМЖЭНЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Коммунис партиин фонддо француз ажалшад һүүлшын хэдэн үдэрэй турша соо 400.000 франк суглуулжа оруулаа. Президентын һунгалтада бэлдэхэ кампаниие үнгэргэлгын үедэ ФКП-гэй кандидат Жак Дюклое дэмжэхэ хэрэгтэ суглуулагдаһан бүхы мүнгэ зөөри зорюулагдаха байна гээд «Юманите» газетэ мэдээсэнэ.

„АПОЛЛОН-10" НИИДЭҺЭЭР

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Замбуулинай «Аполлон-10» гэжэ онгосо һара тээшэ ниидэһээр.

Онгосо дээрэ һуужа ябаһан космонавтнууд Томас Стаффорд, Джон Янг, Юджин Сернан гэмгүй һайнууд.

Майн 20-до гурбадахи сүүдхэдээ ниидэжэ ябахадаа, космонавтнууд навигационно ажаглалтануудые, туршалгануудые хээ, тэрэшэлэн һара шадар бэелүүлхэ ябуулгануудтаа бэлдээ. Теле-дамжуулгын хоёр сеанс үнгэргөө, тэдэнэй үедэ 300 мянган километрһээ газарай түхэл, тэрэшэлэн кабинын доторхи хуби харуулагдаа.

Майн 21-нэй үглөөгүүр онгосо һарын татасын зонюдо орожо, улам түргэнөөр ниидэжэ эхилээ. Ниидэлгэ һайнаар үнгэрнэ, космонавтнууд эһала гэмгүйнүүд.

Ниидэлгын программаар хараалагдаһан гол туршалгануудай нэгэн майн 21-нэй һүни хэгдэхэ ёһотой. Москвагай сагаар 23 час 45 минутада «Аполлон-10» һарын харагдадаггүй талада ороод, Газартай холбоогүй болоод ниидэхэ. Тиихэ үедэ космонавтнууд 5 минута 54 секундын турша соо онгосын маршева двигателиие хүдэлгэжэ, скоростиинь удааруулаад, тэрэниие эгээн холонь 196 милиин, эгээн дүтэнь 69 милиин жомбогор замда оруулха, тиигээд һарые тойрон ниидэхэ байна.

Һарые хоёр дахин тойроһонойнгоо һүүлээр космонавтнууд һарын нюруунһаа 96 милиин түхэреэлһэн замда онгосоёо оруулаад, һарые тойрон ниидэхэ зэргэтэй.

Хэрбээ техническэ дутагдалнуудай тохёолдоод, һарые тойрохо замда онгосын орожо шадаагүй һаа, газар тээшэ тэхэрихэ замда онгосо оруулагдахаар түсэблэгдэнэ.

НЕГРНҮҮДЭЙ БУҺАЛГААН

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Ньюаркын (Нью-Джерси штат) полици эдир залуу негр хүбүүе алажа, городой негр зоной уур сухал ехээр хүргөө. Үгытэй ядуу, эрхэгүй байдалһаа, полициин хүсэрхэлгэһөө уламжалан ехээр зэбүүрхэһэн хэдэн зуун негр хүн зон городой үйлсэнүүдтэ гараа. Хоёр жэлэй урда тээхи шэнги городто шангаа тулалдаанууд болоно.

Негрнүүд ба полициинхидэй хоорондохи тулалдаан 9 часай турша соо үргэлжэлөө. Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор 10 хүн шархатаа, 50 шахуу хүн арестовалагдаа. Город соо харуул табигдана.

ШАТАРАЙ КЛУБ НЭЭГДЭ[...]

Түмэр замай транспортын «Локомотив» бүлгэмэй ша[...] үнинэй хүлеэдэг өөһэдын шатарай клубтай болобо. Энда[...] таршадай мэдэлдэ түмэр замшадай соёлой байшан дотор [...] һаруул хоёр таһалга үгтэһэн байна. Тэндэнь шатарай час[...] болон бусад хэрэгсэлнүүд бии.

Шатарай клубай нээлгэдэ зорюулан, Улаан-Үдын түм[...] шадай шатаршадай дунда мүрысөөн эмхидхэгдэбэ. Т[...] эгээл бэрхэ 12 шатаршан тус мүрысөөндэ хабаадалса[...] шэдеэ» туршалсаа. Тэдэнэй дунда шатараар мастерта ка[...] дууд 4 хүн — Леонид Усов, Бато Мункоев, Юрий М[...] Петр Бурлов гэгшэд нааданад. Мүрысөөниинь Швейцар[...] римаар ябуулагдана.

Дүрбэн нааданай удаа хэндэшье илагдаагүй Усов — 4[...] той, Бурлов, мүн нэгэдэхи разрядтай Г. Мондоев гэгшэ[...] очкотойнууд болонхой.

В. МАМИЛ[...]

АРБАН ТАБАДАХИ НААДАН

Шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргын түлөө мүрысэжэ байгаа Тигран Петросян Борис Спасский хоёрой арбан табадахи наадан май[...] үдэр үнгэржэ, 20-дохи [...] даа тэнсэлгээр дүүрэбэ. [...] Мүнөө эдэнэр 7,5:7[...] котойнууд болоһон бай[...]

НҮХЭД ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

Улаан-Үдын спортын ордон соо һаяхан дүрэ буляалдаата барилдаагаар уласхоорондын нүхэд ёһоной уулзалга үнгэргэгдэбэ. Манай хүршэ Монголой Арадай Республикын Сэлэнгэ аймагай барилдаашад Улаан-Үдэ хотын нэгэдэхи, хоёрдохи болон Буряадай хүдөө ажахын институдай суглуулагдамал командануудтай мүрысэһэн байна.

Түрүүшын үдэр Улаан-Үдын нэгэдэхи суглуулагдамал команда Монголой түлөөлэгшэдые 6:3 тоотойгоор шүүгээ. Эндэ монгол бухэнүүд Жамьянсүрэн шадабаритай барилдааша Г. Манжуевые, хүндэшэг шэгнүүртэй Сүхэ-Баатор Валиевые илаа. Мүн лэ энэ үдэр хүдөө ажахын институдайхид Улаан-Үдын хоёрдохи командатай тэмсэжэ, 6:3 тоотойгоор шүүжэ шадаа. Хүдөө ажахын институдай студент, залуу барилдаашан Ломинов мастерта кандидат Балдаевые унгаагаа. Тэрэшэлэн студент Г. Махутов Ангархаевые бэлэхэнээр илаһан байна.

Мүрысөөнэй хоёрдо[...] Улаан-Үдэ хотын [...] хоёрдохи командануу[...] жэ, нэгэдэхи командан[...] тойгоор илаа. Эндэ хү[...] хын институдай меха[...] факультедэй табадах[...] студент К. Бахрушкин [...] гүй дүршэлтэй барилда[...] киниие диилэжэ шада[...]

Удаань хүдөө ажа[...] тудай команда Монго[...] даашадтай мүрысэжэ, [...] тойгоор илаһан байна. [...] Улаан-Үдын хоёрдохи [...] Сэлэнгэ аймагай бу[...] 6:3 тоотойгоор мүн лэ [...] — Монголой бар[...] cooһoo 58 килограм[...] тэй Цэдэндаш хүдөө а[...] ститудай студент В. [...] новтай барилдахадаа [...] бэрхээр тэмсэжэ, [...] дые баясуулаа, бодо[...] та туйлаа, — гээд мүры[...] баадалсаһан СССР-эй [...] мастер Нима Ивахинов [...] бэ.

Ц. ТЫХ[...]

ХУЛИГАНУУД, ТОНИЛОГТЫ!

Бакугай «Нефтчи» командын футболистнууд А. Банишевский, В. Семиглазов гэгшэдые совет спортсменэй нэрэ бузарлаха хулиган ябадал гаргаһанайнь түлөө хоёр жэлэй болзороор нааданһаа гаргаха гэһэн шиидхэбэри Азербайджанай футболой федераци абаһан байна.

Байгша оной футбол наадалгын эхилхэ үеэр хулиган ааша гаргаһанайнь түлөө Банишевскиин футболоор наадаха эрхэ хаһаха тушаа [...] һануулха гэһэн [...] СССР-эй футболой фе[...] спортивно-техническэ [...] гаргаһан юм. Теэд т[...] нуулга тэрээндэ һурга[...] гүй. Һаяшаг Банишев[...] миглазов хоёр һогтуу[...] ниитын газарта хэрүү[...] һан байна. Футболой [...] циин заседаниин б[...] урид «Нефтчи» команд[...] болистнуудай хамтын [...] дээрэ тэрэ хоёрые ко[...] намнаха гэһэн тогтоо[...] даа. Банишевскиин у[...] дын классай спорты[...] солыень. Семиглазова[...] тын мастер солыень [...] шаа Азербайджанай ф[...] федераци зууршалһан [...] (ТА[...])

Хоца Намсараевай түрэһөөр 80 жэлэй ойдо зорюулан, байгша оной майн 28-най үглөөнэй 10 сагта Буряадай ниитын эрдэмэй институдта эрдэмтэдэй суглаан болохонь. Энэ суглаанда хабаадалсаха дуратай бүхы хүнүүд уригдана. (Кировэй үйлсэ, 35).

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часһаа «Костры Стреживого» гэһэн киноочерк. 18.20 минутаһаа «Ленинэй ябаһан нангин газарнуудаар» гэһэн дамжуулга. 18.35 минутаһаа Совет авторнуудай дуунууд. 19 часһаа «Холо, ойрын һонин» гэһэн дамжуулга. 19.20 минутаһаа «Матч-реванш» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильм. 19.40 минутаһаа «Хүн ба байгаали» гэһэн дамжуулга. 19.55 минутаһаа «Зүүн Сибирь» гэһэн киножурнал. 20.05 минутаһаа «Эдир наһан аян замда» гэһэн дамжуулга. 20.45 минутаһаа «Высота 1013» гэһэн киноочерк. 20.55 минутаһаа «Здоровье» гэһэн телевизионно журнал. 21.25 минутаһаа ТАСС-ай лентээр абтаһан мэдээсэл. 21.05 минутаһаа «Переулок» гэһэн уран һайханай фильм. 22.25 минутаһаа «На утренней заре» гэһэн зүжэг. (нэгэдэхи дамжуулгань).

„ПРАВДА БУРЯТИИ" МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Табан жэлэй дүрбэдэхи жэл» гэһэн гаршаг доро информацинууд. Манай интервью. КПСС-эй райкомуудай пленумүүдһээ мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай шухала материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Колхозой мяхалай цех» гэһэн гаршаг доро Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай амжалта тухай материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: ажалшадай бэшэгүүдэй шэнжэлэл. «Бидэнэр тандаа юу харуулхабибди» гэһэн Шэтын драмтеатрай главна режиссер В. Бухаринай статья. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: И. Мальцевай рассказ. Спортын һонин. Нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

Редакторай орлог[...]
Р. Б. БИМ[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. реда[...] 82-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышлен[...] строительства—61-35, советского строительства и быта—[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ма[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при [...] те Министров БурАССР.

Н-02509. Зак. № 48[...]